

CORINTO MACÃRÃRÊ Pablo jóasugueripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo Cõãmacũ booró cũũ beserigu niĩã Jesucristoyere wededutigũ. Sóstenes marĩya wedegũmena ² múã Cõãmacũrê padeoráre Corintopũ niirãrê ãñudutia. Múã Jesuré padeoráre Cõãmacũ beserigu niĩwĩ, cũũ põna niĩãrõ jĩĩgũ. Niipetiro macãrãrê marĩ Õpũ Jesuré padeoráre beserigu niĩwĩ. Jesucristo niipetira cũũrê padeorá Õpũ niĩĩ. Cũũcã marĩ Õpũ niĩĩ.

³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Õpũ múãrê ãñuré ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiĩáro.

Cõãmacũ Cristomena ãñuré ticoré

⁴ Múã Jesuré padeorá niĩrĩ, Cõãmacũ múãrê ãñuré ticorigũ niĩwĩ. Cũũ teero tiirére ãñagũ, cũũrê usenire ticorucua. ⁵ Múã Jesucristomena niĩrĩ, Cõãmacũ múãrê cũũye niipetire ãñurére ticorigũ niĩwĩ. Teeré ticogũ, múãrê cũũyere ãñurõ masĩrĩ tiirígũ niĩwĩ. ãpẽrãrê múã cũũye quetire ãñurõ wederi tiirígũ niĩwĩ. ⁶ “Cristo ãñurõ tiigũdaqui” jĩĩrigue, múã padeorĩ, diamacũ wáawũ. ⁷ Teero tiirã, múã marĩ Õpũ Jesucristo pũtũaatidarere yueri, Cõãmacũ ãñuré tiimasĩrere ticoré dũsarĩa. ⁸ Cũũ múãrê padeorucũjãrĩ tiigũdaqui, tée atibáreco* pe-tirĩpũ. Teero tiirã, marĩ Õpũ Jesucristo pũtũaatiri,

* **1:8** “Atibáreco” pecasãyemena: “este mundo” jĩĩdũgaro tia.

wapa cuohéra niiādacu. ⁹ Cõāmacũ cũũ jĩrere diamacũ tiigũ niiĩ. Cũũrã múārẽ beserigu niuwĩ, cũũ macũ Jesucristo marĩ Õpũmena sĩcãrõména añurõ niidutigũ.

Sĩquẽrã batarĩjãña

¹⁰ Yáa wedera, marĩ Õpũ Jesucristo wãmemena múārẽ ateré jĩĩ: Múã sĩcãrĩbĩro wãcũ, useniremena cãmerĩ wedeseya. Sĩquẽrã batarĩjãña. Sĩcãrõména wãcũ tãgueña, niirecutiya. ¹¹ Yũre Cloé wãmecutigoya wii macãrã múã cãmerĩ ãñadũgaherere wedewa. ¹² “Basocã merẽã dícu wãcũrã tiiíya”, jĩĩwã. Sĩcũ “yũ Pablomena niiã” jĩĩayigu. Æpĩ “yũ Apolomena”, Æpĩ “yũ Pedromena”, Æpĩ “yũ Cristomena niiã” jĩĩayira. ¹³ Teero jĩĩrijãrõ booa. Marĩ Cristore padeorã nijĩrã, sicapõna macãrã niiã. ¿Yũ Pablo múārẽ curusapũ diabolosari? Diabolosariwũ. Múārẽ wãmeõtira, ¿Pablo wãmemena wãmeõtiri? Wãmeõtirijĩya. ¹⁴ Cõāmacũrẽ usenire ticorémena ateré jĩĩmasĩã: Yũ múārẽ wãmeõtiriwũ. Crispo, Gayo dícare wãmeõtiwũ. ¹⁵ Teero tiirã, sĩcũno “Pablo wãmemena wãmeõtinigũ niiã” jĩĩmasĩriqui. ¹⁶ Abenaquẽ, Estéfana yã wii macãrãcãrẽ wãmeõtiwũ. Yũ wãcũãtã, Æpẽrãrẽ yũ wãmeõtinemoriwũ. ¹⁷ Cristo yũre wãmeõtitudigũ cũũririgũ niuwĩ. Basocãre netõnére quietipere yũre wededutigũ cũũrigũ niuwĩ. Teeré yũre cũũgã, masĩrĩ basoca wedeserobiro wedesedutiririgũ niuwĩ. Yũ masĩrĩ basocabiro wedeseatã, yũre tũorã ateré jĩĩbojĩya: “Pablo añurõ wedesemasĩqui”,

jĩlbojĩya. Tee dícare wácũrã, Cristo cúãrẽ curusapũ diabosariguepere tũomasĩribojĩya.

Cõãmacũ tutuarere, cũã masĩrére Cristomena masĩnoã

¹⁸ Cristo curusapũ marĩrẽ diabosarigue quetire marĩ wederi, pecamepũ wáaadara “teero jĩãmajãrã tiiíya” jĩĩ wácũcua. Marĩ cũã netõnénorirapereja tee queti Cõãmacũ tutuarere ãñoã. ¹⁹ Cõãmacũye queti jóaripũpũ teeré biiro jóanoã:

Cõãmacũ jĩĩwĩ:

“Atibúreco macãrã masĩrí basoca cúã masĩrére búri niiré pũtuári tiigúda;

cũã tũomasĩrere ãmajãgũda”,†
jĩĩ jóanoã.

²⁰ ¿Deero pũtuái “masĩpetijãã” jĩĩrã, teero biiri buerí basoca, teero biiri sũcã atibúreco maquẽrẽ wedesemenirãcã? Cõãmacũ atibúreco maquẽ cúã “tũomasĩã” jĩĩrére búri niiré pũtuári tiiquí.

²¹ Cõãmacũ masĩgũ niijĩgũ, atibúreco macãrã cúã masĩrémena cũũrẽ masĩrí booríyigũ. Netõnére quetire wederémenape tee quetire padeorãre netõnédũgayigũ. Cũũrẽ padeohérapere tee quetire wederé búri niiré baucú.

²² Judíoa “Cõãmacũ tutuaromena tiiẽnorĩ ãnatoarapũ, múã wederére padeoáda” jĩĩya. Griegoa atibúreco maquẽ masĩrére ãmaãya. ²³ Ësãpeja Cristo curusapũ diarigũye quetire wedea. Judíoa teeré tũorã, ñañarõ jĩĩrõbiro tũgueñaya. Griegoacã tee quetire tũorã, “teero jĩãmajãrã tiiíya” jĩĩya.

²⁴ Marĩ Cõãmacũ beserirapeja, judíoa, griegoa, Jesucristoye quetire tũorã, Cõãmacũ tutuarere, cũã

† **1:19** Isaías 29.14.

masĩnetõjõãrere tuomasĩã. ²⁵ Atibúreco macãrã Cõãmacũ masĩrére búri niiré wãcũũya. Niiria. Cõãmacũ masĩrépe basocá masĩré nemorõ niiã. Apeyeréja, Cõãmacũrẽ tutuhegu tiiróbiro ññaãya. Niiria. Cũũ tutuarepe basocá tutuare nemorõ tutuanemore niiã.

²⁶ Yáa wedera, múã too sugueropũ niiriguere wãcũña. Cõãmacũ múãrẽ beseri, pũarãgã atibúreco maquẽrẽ masĩrí basoca niiwũ. Pũarãgã dutirá niiwũ. Pũarãgã õpãrãya wedera niiwũ. ²⁷ Cõãmacũ biiro tiiyígu: Cũũ atibúreco maquẽ masĩrí basocare bobodutígu, cũã “tuomasĩhẽrã niĩya” jĩrãrẽ beseyígu. Dutiráre bobooro wáadutígu, dutiré cuohérare beseyígu. ²⁸ Cõãmacũ basocáre besegu, búri niirãrẽ, ãpẽrã doonórãrẽ, wapamanírãrẽ beseyígu. Cũũ teero tiigú, upatí macãrã búri niirã putuáaro jĩngũ, teero tiiyígu. ²⁹ Teero tiirã, marĩ Cõãmacũ ññacoropũ jeari, sícũ “yũũ ãpẽrã nemorõ niiwũ” jĩmasĩriqui. ³⁰ Cõãmacũ basiro múãrẽ Jesucristomena sícãrĩ niirĩ tiiyígu. Cristomenarã marĩ masĩré cuoa. Cũũmenarã Cõãmacũ marĩrẽ “cũã ãñurãrã niĩya” jĩ ññaqui. Marĩrẽ cũũ põna niirĩ tiirígu niiwĩ. Teero biiri marĩrẽ netõnerĩ tiirígu niiwĩ. ³¹ Teero tiirã, Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrémena putuáa. Biiro jóanoã: “Yũũja ãñunetõjõãgũ niiã; biiro tiigúno niiã” jĩdugagano jĩrijãrõ booa. Biirope jĩrõ booa: ‘Marĩ Õpũ ãñunetõjõãgũ niĩ; biiro tiirígu niiwĩ’ jĩrõ booa”, † jĩ jóanoã.

2

† 1:31 Jeremías 9.24.

Cristo curusapɯ diarigue queti

1 Yáa wedera, yɯɯ múã pɯtopɯ Cõãmacũye quetire wedegɯ jeagɯ, biiro tiiwá: Tɯomasĩrõrã wedewɯ. Wisióre wãmemena, atibúreco macãrãye masĩremena wederiwɯ. 2 Yɯɯ múã pɯtopɯ niigã, “Jesucristoye queti, cũũ curusapɯ diarigue díçure wedeguda” jĩ wãcũwã. 3 Múãrẽ wedegu, tutuhegɯ niiwũ. Bayiró cuigɯ, ñapõpiremena niiwũ. 4 Yɯɯ múãrẽ padeorí boogú, atibúreco macãrãye masĩremena wedeseriwɯ. Teero wedeserono tiigú, yɯɯ wedeseri, Cõãmacũ cũũ Espíritumena cũũ tutuarere ãnorígɯ niiwĩ. 5 Teero tiigú, atibúreco macãrãye masĩremena múãrẽ padeorí tiiríwɯ. Cõãmacũ cũũ tutuaromenape múãrẽ padeorí tiirígɯ niiwĩ.

Cõãmacũ masĩrére Espíritu Santomena tɯomasĩã

6 Teero niipacari, Jesuré ãñurõ padeorápɯre masĩrére wedea. Tee masĩré atibúreco macãrãye masĩré mee niiã; cúãrẽ dutirãye masĩré mee niiã. Cúã máata petiádacua. 7 Ƴsãpe wedera, Cõãmacũye masĩrére wedea. Cũũ masĩré too suguero macãrãpɯ masĩña maniriguere wedea. Atibúreco tiiádari suguero, Cõãmacũ tee yayiórere “biiro tiigúda” jĩ wãcũtoayigɯ. Marĩrẽ netõnéãdarere, marĩrẽ ãmũãsepɯ ãñurõ tiiádarere wãcũyuetoyigɯ. 8 Sícũno atibúreco macãrã dutigú teeré tɯomasĩriyigɯ. Tɯomasĩrã doca, marĩ Ɔpũ ãñunetõjõãgũrẽ curusapɯ sĩãríbojĩya. 9 Cõãmacũye queti jóaripũpɯ teero jóanoã:

Cõãmacũ cũũrẽ maĩrãrẽ ãñuré quẽnoyúeyigɯ.

Sĩcũno ãnaririguere, cũũ tũorĩriguere, cũũ wãcũririguere quẽnoyũeyigu,* jĩĩ jóanoã. ¹⁰ Tee ãñurẽ marĩ masĩririguere Cõãmacũ Espĩritu Santomena marĩrẽ masĩrĩ tiii. Espĩritu Santo niipetire wisiõnetõnũcãrere, Cõãmacũ tiiãdarere masĩpetijãĩ.

¹¹ Marĩ ãpĩ cũũ wãcũrẽre masĩria. Cũũ sĩcũrã cũũ wãcũrẽre masĩqui. Tee tiirõbiro sĩcũno Cõãmacũ wãcũrẽre masĩriqui; Espĩritu Santo dícu cũũ wãcũrẽre masĩ. ¹² Atibũreco macãrã wãcũrẽmena Cõãmacũ marĩrẽ ticoriguere tũomasĩria. Espĩritu Santo Cõãmacũ marĩrẽ ticodiocorigũ wãcũrẽ ticorẽmenape tũomasĩã. ¹³ Ƴsã teerẽ wedesera, Espĩritu Santo “biiro bueya” jĩĩrẽmena wedesea. Ƴsã basiro masĩrẽmena wedeseria. Espĩritu Santo buedutirobirora cũũrẽ cũorãre buea.

¹⁴ Espĩritu Santore cũohẽgũpeja Espĩritu Santo buerẽre boorĩqui. “Teero jĩĩãmajãrã tiiya”, jĩĩqui. Espĩritu Santo tiiãpuremena dícu Cõãmacũyere tũomasĩnoã; “¿diamacũrã niiĩ?” jĩĩ besemasĩnoã. Teero tiigũ, Espĩritu Santore cũohẽgũ cũũ buerẽre tũomasĩriqui. ¹⁵ Espĩritu Santore cũogũpeja niipetire Cõãmacũyere tũomasĩqui; “¿diamacũrã niiĩ?” jĩĩ besemasĩqui. Cũũrẽna Espĩritu Santore cũohẽgũpe tũomasĩriqui; “¿diamacũrã tiigãri cũũ?” jĩĩ besemasĩriqui. ¹⁶ Cõãmacũye queti jóaripũpu teero jóanoã:

Sĩcũnopera marĩ Ɔpũ wãcũrẽre masĩriqui.
Sĩcũnopera Cõãmacũrẽ “aterẽ biiro tiiyã” jĩĩ duti-
masĩriqui,†
jĩĩ jóanoã. Marĩpe Cristo wãcũrẽre tũomasĩã.

* 2:9 Isaías 64.4. † 2:16 Isaías 40.13.

3

Cõãmacũrẽ padecoteraye maquẽ

¹ Yáa wedera, múãrẽ Jesuré ãñurõ padeorápure tiiróbiro wedemasĩriwũ. Atibúreco macãrãrẽ tiiróbiro wedewũ. Cristoyere wĩmarãrẽ wedegubiro wedewũ. ² Múãrẽ wĩmarãbiro wisioheregãrẽ wedewũ. Múã wisiorere tũomasĩhẽrã niwũ ména. Sícũ wĩmagũ õpẽã ãpũgũrẽ yaaré ecaróno tiirã, õpẽcóre tĩãcua. Teerora múãrẽ tiiwú. Teerora yũu mecũtígãrẽ wisiorere wederi, tũoríbocu. ³ Múã atibúreco macãrãbiro niicu ména. Múã cãmerĩ ũgora, cãmerĩ ãñadũgahera atibúreco macãrãbiro niicu; cúã booró tiidũgãrãbiro tiicú. ⁴ Múã sĩquẽrã biiro wedesea: “Yũu Pablomena niĩã”, ãpẽrã “yũu Apolomena niĩã” jĩã. Teero jĩrã, atibúreco macãrãbiro wedesera tiia.

⁵ ¿Noã niĩ Apolos? ¿Noã niĩ yũu? Ʋsã Cõãmacũrẽ padecoteri basoca niĩã. Ʋsã wederiguemena múã marĩ Ʋpũrẽ padeowú. Ʋsãcõrõ Cõãmacũ ti-idutĩrere tiiwú. ⁶ Yũu sicato otegú tiiróbiro múãrẽ wedenũcãwũ. Apolos yũu oteriguere oco píogu tiiróbiro múãrẽ buenemoyigu. Cõãmacũpe teeré bũcuári tiiquí. ⁷ Oteré otegú, oco píogu Ʋpatĩ macãrã mee niĩya; Cõãmacũpeja Ʋpatĩ macũ ni-iquí. Cũũrã Ʋsã oteriguere bũcuári tiigú tiiróbiro basocãre padeonemórĩ tiiquí. ⁸ Oterĩ basoca, oco píori basoca sĩcãrĩbíro niĩya. Cõãmacũ cúãrẽ cúã paderiguecõrõ wapatĩgũdaqui. ⁹ Ʋsã Cõãmacũrẽ padecoteri basoca sĩcãrõména padea. Múã cũũye oteré cũorĩ dita tiiróbiro niĩã.

Teero biiri múã sicawí Cõamacũ tiinucãri wii tiiróbiro niiã. ¹⁰ Cõamacũ yũre buemasĩre ticorémēna wii nũcõmenígũ tiiróbiro múãrẽ añurõ buenũcãwã. Æpĩ múãrẽ buenemogã, wiiré tiinemómũãgũ tiiróbiro tiigú tiii. Wiiré padeapura añurõ tiiró booa. ¹¹ Botarí nũcõãri siro, Æpĩ nũcõquẽnõmasĩriqui. Jesucristo botarí nũcõrĩgue tiiróbiro niiĩ. ¹² Jesucristoyere añurõ diamacú buerá oro, plata, apeyé ùtãperi wapapacáremena wii tiinemómũãrã tiiróbiro tiicúa. Æpẽã merẽã buerápe yucũ páaremena, táamena, muĩmena tiinemómũãrã tiiróbiro tiicúa. ¹³ Atibúreco petirí, pecame atiadacu. Tii pecamerã niipetira basocá tiirĩguere baurocá ãñoãdacu. Cõamacũ basocá tiirĩguere jũũrĩ ññagũ, besegú tiiróbiro bese, wapatĩgũdaqui. ¹⁴ Sĩcũ añurõ tiigú, wii wapapacáremena tiinemómũãgũ tiiróbiro niiqui. Cũũ paderigue jũũricu. Netõãri siro, wapatĩnogũdaqui. ¹⁵ Æpĩ cũũ paderigue jũũãdacu. Teero wáari, niipetire cũũ tiirĩgue ditipetijõããdacu. Cũũ sĩcũrã pecamerẽ dutiwitĩwarĩgu tiiróbiro netõgũdaqui.

¹⁶ ¿Múã masĩrii? Múã Cõamacũwii tiiróbiro niiã. Espĩritu Santo múãpũre niiĩ. ¹⁷ Sĩcũ Cõamacũwiire ññaõrĩ, Cõamacũ basirora cũũya wiire ññaõrĩguere ññaõrõ tiigũdaqui. Cõamacũwii añunetõjõãri wii niiã. Múãrã tiiwíi niijãrã tiia.

¹⁸ Wisirĩjãña. Sĩcũ biiro wãcũboqui: “Yũũ atibúreco macãrãye masĩré masĩpetijãã”, jĩĩ wãcũboqui. Teero wãcũgũno masĩhẽgũbiro niijããrõ. Cũũ teero niirĩ, Cõamacũ cũũrẽ añurõ masĩgũ pũtuári tiigũdaqui. ¹⁹ Atibúreco macãrãye

masĩré Cõãmacũ ññacoropure teero jĩãmajãre niiã. Cõãmacũye queti jóaripũꝛ teero jóanoã: “Cõãmacũ atibúreco macãrãrẽ cúã tiiditómeniremena ññañarõ pũtuári tiiquí”,* jĩ jóanoã. ²⁰ Aperopure Cõãmacũye queti jóaripũꝛre ate jóanemonoã: “Marĩ Õꝛũ ateré masĩqui: Masĩrí basoca wãcũré búri niiré niiã”,† jĩ jóanoã.

²¹ Teero tiirã, “Inimena niiã; cũũ biiro tiigú niiĩ” jĩ wãcũrijãrõ booa. Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ wári boogú, niipetirere, niipetirare tiiápudutigu tico-coyigu. ²² Yũũ Pablo, Apolos, Pedro, ùsã múãrẽ tiiápura niiã. Atibúreco maquẽ, catiré, diaadare, atitó maquẽ, too síro maquẽ múãrẽ tiiápura niiã. Niipetire múãye niiã. ²³ Múãpe Cristomena niiã. Cristope Cõãmacũmena niiĩ.

4

Cristoye quetire wederã paderigüe

¹ Múã ùsãrẽ biiro wãcũrõ booa: “Cristore padecoteri basoca niiĩya; Cõãmacũye quetire too suguero macãrãꝛ masĩña manirígüere wedecotera niiĩya”, jĩ wãcũrõ booa. ² Wedecotegũno cũãrẽ dutiarocõrõ diamacũ tiirõ booa. Teero tiirã, ãpẽrã cũãrẽ padeoádacua. ³ Múã yũũ paderére beseri, péerogã wãcũpatiria. Queti beserĩ basoca beseri, wãcũpatiria. Yũũ basiro yũũ tiirére beseria. ⁴ Yũũ paderére wãcũgũ, “ñañarõ tiiátũ” jĩ wãcũria. Teero wãcũripacũ, “ãñurõ paderucua” jĩ besemasĩriga; marĩ Õꝛũ dícu yũũ tiirére besequi. ⁵ Teero tiirã, ãpẽrã tiirére besesuguerijãña. Marĩ Õꝛũrẽ yueya. Cũũ pũtuaatigu, niipetire basocã

* **3:19** Job 5.13. † **3:20** Salmo 94.11.

masiña manimíriguere bauanégũdaqui. Āpērã apeyenó tiirã wáari, cúã wácũwarere masiña maniã. Cõãmacũ teecãrẽ baurocã bauanégũdaqui. Tiibureco niirĩ, Cõãmacũ niipetirare cúã tiirigue põõtẽõrõ añuré ticogũdaqui.

⁶ Yáa wedera, teeré wedegu, múãrẽ añurere boosãgũ wedea. Teero tiigú, Apolos, yũũ ùsãye maquẽmena múãrẽ queoré ticoawã. Múã Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora queoró tiiaro jĩgũ, tee queorere ticoawã. Teemena múã ateré jĩnemoribocu: “Ûsãrẽ buegúpe múãrẽ buegú nemorõ añurõ buenemoĩ”, jĩribocu sáa. ⁷ Múã ãpērã nemorõ añurã niiria; masĩnetõnucãrã niiria. Niipetire múã cõoré Cõãmacũ ticorigue dícu niĩã. Cũũ ticorigue niipacari, ¿deero tiirã múã basiro buaríra tiiróbiro tũgueñaĩ?

⁸ Múã niipetire cõorábiro tũgueñacu. Teero biiri Cõãmacũ tiimasĩre ticorere cõopetirabiro tũgueñacu. Òpãrãbiro tũgueñarã, ùsãrẽ booríã. Múã òpãrã niirĩ, nemorõ añuniãdacu ùsãrẽ. Múã diamacúrã òpãrã niĩãtã, ùsãcã múãmena dutiapubocu. ⁹ Yũũ biiro tũgueñaã: “Ûsã sĩãcõããdarabiro niirã tiia”, jĩ tũgueñaã. Sĩãcõãnoãdara watoapũ Cõãmacũ ùsãrẽ Jesús cũũyere wededutigũ beserirare niituropũ cũũrirabiro tũgueñaã. Atibúreco macãrã, ùmũãse macãrã ùsãrẽ ñnanucũcua, “deero wáaadari” jĩrã. ¹⁰ Ûsã Cristoye dícuere wederé wapa basocã ùsãrẽ biiro wácũcua: “Tũomasĩhẽrã, tutuhera, búri niirã niĩya”, jĩ wácũmicua. Múã basiro dícu biiro wácũcu: “Ûsãcã Cristomena niijĩrã, tũomasĩpetira, tutuara, quioníremena ññanorã

niiã”, jĩĩ tũgueñamicu. ¹¹ Sicutopura ùsã ñañarõ netõnucãwũ. Atitócãrẽ teerora yapacũtĩjãã. Juabóara niiã; oco sĩnidugára niiã; suti cuohéra niiã. Basocá ùsãrẽ ñañarõ páaapeya. Æsãya wii peti maniã. ¹² Æsã boorénorẽ sãĩãdara, ùsã basiro bayiró padea. Basocá ùsãrẽ ñañarõ wedeseri, cúãrẽ ùsãpe “ãñurõ wáaaro” jĩĩ sãĩbosáa. Æsãrẽ ñañarõ tiirí, teero tũgueñajãã. ¹³ Basocá ùsãrẽ ñañarõ wedepatiri, cúãrẽ ãñurõmena quẽnoã. Atibúreco maquẽ cúã cõaré tiiróbiro, cúã boohérebro ùsãrẽ ññãya. Sicutopura doonucãrira teerora doorucũjãya.

¹⁴ Múãrẽ bobodutĩgu mee jóaa; múãrẽ maĩgũ, yuu põnabiro diamacú wãcũrĩ boogú wedea. ¹⁵ Múã paũ diez mil Cristoye quetire bueráre cuomasĩã. Teero paũ cuopacári, sícũrã niĩ múãrẽ wedesũguerigu. Yuurá niiã “Jesucristo basocáre netõnégũ atirigu niĩwĩ” jĩĩrẽ quetire wedesũguegu. Múã tee quetire tũorá, cúãrẽ padeonucãwũ. Teero tiigú, yuu múã pacũbiro niiã. ¹⁶ Teero tiigú, múãrẽ biiro tiirí boogá: Yuu tiirécũtirere ññacũ, tiinũnũseyã. ¹⁷ Yuu teeré boosãgũ, Timoteore múã pũtopũ ticocogu tia. Cũãrẽ maĩã. Cũã yuu macũbiro niigú niĩ. Marĩ Õpũyere diamacú tiirucú. Yuu Cristore padeogú tiirécũtirere cũũ múãrẽ wedegũdaqui. Yuu niipetiroũ niipetira Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ wederénocãrẽ wedegũdaqui.

¹⁸ Siquẽrã múã menamacãrã biiro wãcũcua: “Æsã Pablo nemorõ Cõãmacũyere tũomasĩã. Teero tiigú, cuigu, atiriqui” jĩĩ wãcũmicua. ¹⁹ Yũupe “Cõãmacũ boorí, máata múã pũtopũ wáagũda” jĩĩ

wăcũã. Toopú wáagu, teero wedesera wederere masĩgũda. Tee dícare masĩricu. “¿Diamacúrã Cõãmacũ tutuaremena cũũyere tiirára tiii cúã?” jĩ masĩgũda. ²⁰ Cõãmacũ dutiré marĩpũre jeari, marĩ wedeseremena dícu teeré ãñoríã; cũũ tutuaremenape ãñonóã. ²¹ ¿Ñeerẽ tiiri boogári múã? ¿Yũũ múã pũtopũ wáagu, pacũ cũũ põnarẽ ñañarõ tiiróbirora múãrẽ ñañarõ tiiri boogárite? ¿Maĩrémenapere wederi boogárite?

5

Ñañaré tiigũre cõãdutire

¹ Múãmena niirã cúã tiiré queti ãnopú jeatoaa. Biiro tũonóã: Sícũ múã menamacũ cũũ pacũ dúuturigore ãma, nũmocutiayigu. Biiro tiirénorẽ Cõãmacũrẽ padeohéracã “teero tiirĩjãña; bayiró ñañaré niiã” jĩcua. ² ¿“Ãpẽrã nemorõ niinetõnucãã” jĩgari múã ména? Wăcũpatirono tiirã, múã wăcũpatiriayiro. Wăcũpatirapeja, cũũrẽ cõãbojĩyu; múãmena neãdutiiribojĩyu. ³ Yũũ ãnopú niipacũ, yũũ wăcũrémena múã pũtopũ niigũbiro tũgueñaã. Teero tiigũ, yũũ wăcũrépũre teero ñañaré tiigũre “cõãrõ booa” jĩtoaa. ⁴ Múã neãrĩ, yũũcã yũũ wăcũrépũ múã pũtopũ niipugũda. Marĩ Õpũ Jesús tutuarecã múãmena niiãdacu. ⁵ Múã teero neãrã, cũũrẽ cõãjãña. Wătĩrẽ wiyayã, cũũya õpũũrẽ ñañarõ netõrĩ tiirã. Teero ñañarõ netõgã, duubóqui. Cũũ teeré duurĩ, marĩ Õpũ Jesús pũtuaatigu, cũũ yeeripũnarẽ netõnégũdaqui.

⁶ Teero tiirã, “ũsãpe ãpẽrã nemorõ niinetõnucãã” jĩrijãña. Múã ateré masĩã: Pã tiirã púuaro jĩrã,

pã púuri tiirére wúocua. Cúã péerogã wúoari siro, tee niipetiropu sesajõãcu. Teerora basocá ñañaré tiirére pënicúa. ⁷ Teero tiirá, pëniřĩ jĩrã, ñañaré tiigúre cõãjãña. Múã teero tiirá, ãñurã putuáadacu. Judíoa Pascua boseburecore pã púuremena wúoya maniré dícuere yaacua. Wúoya maniré tiiróbiro niirã niĩ múã. Cristo basirora marĩ ñañaré tiirére cõãgũ, sĩãnórigu niuwĩ marĩye wapa. Cũũrã Pascua niirĩ, oveja cúã sĩãnórígubiro niĩ. ⁸ Teero tiirá, pã púuri tiirére cõãrãbiro ñañaré tiirére duuáda. Pã púuri tiirére wúoya manirébiro niĩada. Teero tiirá, ãñuré tiidugára, tiiditóre manirõ Cristo marĩrẽ tiibosáriguere useniremena tiiáda.

⁹ Yũũ too suguero jóaripũpu biiro jóawũ: “Ñeeapesodeaatiramena bapacutirijãña”, jĩ jóawũ. ¹⁰ Yũũ teero jóagu, “atibáreco macãrã ñañaré tiirámena wedeserijãña” jĩgũ mee tiiwá. Múã “ñeeapesodeaatiramena, ugorepiramena, yaarí basocamena, weerirare padeorámena wedeseria” jĩrãpeja, atibárecore cõãwitiwabojiyu. ¹¹ Yũũ biirope jiidugagu tiiwá: “Sĩcũ ‘Jesuré padeóa’ jĩpacũ, ñeeapesodeaatigu niirĩ, cũũmena bapacutirijãña. Teero biiri ugorepigumena, weerirare padeogúmena, quetipigumena, cũmurépigumena, yaarépigumena bapacutirijãña. Cũũnomena sĩcãrĩno yaarijãña”, jĩwũ. ¹²⁻¹³ Yũũ Jesuré padeohérare beseria. Cõãmacũ basiro cúãrẽ bese, diamacúrã wapa tiigúdaqui. Múãmena niirãpere besero booa. Teero tiirá, Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora tiiyá: Múã watoapu ñañaré tiigúre cõãjãña.

6

Jesuré padeorá cãmerĩ wedesãre

¹ Múã Jesuré padeorá cãmerĩ wedesãrã tiiáyiro. Sïcũ ãpĩrẽ ñañaré tiiájĩyi. Teero tiiári siro, ¿deero tiirá Jesuré padeohérare queti beserí basocare quẽnodutíi? ¿Deero tiirá Jesuré padeorápere suocó, quẽnodutírii? ² ¿Ateré múã masĩriite? Atibúreco petiári siro, Cõamacũrẽ padeorá atibúreco macãrãrẽ beseadacua. Múã atibúreco macãrãrẽ beseadara niipacara, ¿deero tiirá teegãrẽ múã basiro quẽnomasĩrii? ³ ¿Atecãrẽ masĩriite? Atibúreco petiári siro, marĩ ángleare beseadacu. Cũãrẽ beseadara niijĩrã, múãrẽ wáarepere nemorõ quẽnomasĩrõ booa. ⁴ Múã cãmerĩ wedesãrã, ¿deero tiirá Jesuré padeohégure múã quioníremena ññahégũrẽ quẽnodutíi? ⁵ Múãrẽ bobaáro jĩngũ, teero jĩã. Múã cãmerĩ wedesãrĩ, ¿múã watoapure sïcũ Jesuré padeogú quẽnomasĩgũno manidójãite? ⁶ Cũãrẽ besedutirono tiirá, múã Jesuré padeorá niipacara, Jesuré padeohéra putope quẽnodutíra wãacu.

⁷ Múã basiro cãmerĩ wedesãrã, bayiró ñañaré tiirá tii; múã sïcãrõména niimiãrigue petimasĩrõpejõãcu. Múãrẽ ñañaré tiirere teero tũgueñajãrĩ, nemorõ ãñubocu. Múãyere yaarí, teero ññajãrĩ, nemorõ ãñubocu. ⁸ Múã teero ññajãrõno tiirá, múã basirora Jesucristore padeorá múãya wederare ñañarõ tii, cúãyere yaajãcu.

⁹ ¿Ateré múã masĩriite? Ñañaré tiirá Cõamacũ Õpũ niirõpũ jearicua. Wisiríjãña. Ñeeapesodeaatira, weerirare padeorá Cõamacũ Õpũ niirõpũ jearicua. Teero biiri wãmosíarira niipacara ãpẽrãména

ñeeapera, ñmũã sesaro numiãmena niirãbiro tiirá, numiã sesaro ñmũãmena niirãbiro tiirá Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua. ¹⁰ Yaarepira, ugorepira, cõmurẽpira, quetipira, tiiditõrepira Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua. ¹¹ Tiatopure múã siquẽã teerora tiirẽcãtimirira niiwã. Teero tiirí siro niipacari, Cõãmacũ múã ñañaré tiirere coserigũ niiwĩ; múãrẽ cũ põna niirĩ tiirigũ niiwĩ. Marĩ Õpũ Jesumena, Espiritu Santomena Cõãmacũ múãrẽ “añurãã niĩya” jĩ ññaqui.

Mũãye õpũũrĩ Cristoya õpũũmena cãmeyioa

¹² Múã siquẽã biiro wedesecu: “Marĩ tiidugãrere tiimasã”, jĩicu. Teerora niã, niirõpeja. Apetó tiiró, marĩ tiidugãre marĩrẽ tiiapuricu. “Marĩ tiidugãrere tiimasã” jĩrẽ diamacũ niipacari, marĩ tiidugãre marĩrẽ dutirijããrõ. ¹³ Apeyé cãã wedesere diamacũ niã: “Yaaré páaga maquẽ tiirigue niã; páagape yaaré boocú”. Cõãmacũpe tee puarõpore petirĩ tiigũdaqui. Apeyepé diamacũ niiria. Cõãmacũ õpũũrĩrẽ tiigũ, ñeeapesodeaatiadari õpũũrĩrẽ tiiriyigu. Marĩye õpũũrĩ Jesús booró tiiadare õpũũrĩ niã. Jesupé teeõpũũrĩ Õpũ niĩ. ¹⁴ Cõãmacũ Jesuré masõrigũ niiwĩ. Teerora cũã tutuaremena marĩcãrẽ masõgũdaqui.

¹⁵ ¿Ateré múã masĩriite? Mũãye õpũũrĩ Cristoya õpũũmena cãmeyioa. ¿Marĩ Cristoya õpũũrẽ ñeeape wapatári basocoya õpũũmena cãmeyioadari? Tiiridojãã. ¹⁶ ¿Atecãrẽ masĩriite? Ñmũ ñeeape wapatári basocomena niigũ, cãã puarã sicaõpũũ tiiróbiro pũtãcua. Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽ jóanoã: “Cãã puarã sicaõpũũ tiiróbiro

putuáadacua”,* jĩ jóanoã. ¹⁷ Teerora sũcã sũcũ Jesucristo marĩ Ōpãmena niigã, cũ wãcũrémena cũmena cãmeyioqui.

¹⁸ “Āpẽrãrẽ ñeeapedugamiga” jĩ wãcũrõno tiigã, teeré dutiwáya. Apeyé marĩ ñañaré tiiré marĩye ōpũũrĩrẽ ñañorĩcu. Marĩ ñeeapesodeaatirape, marĩye ōpũũrĩ petire ñañorã tiia. ¹⁹⁻²⁰ ¿Múã masĩriite? Marĩrẽ Cõãmacũ Espíritu Santore ticorigũ niiwĩ. Marĩye ōpũũrĩ Espíritu Santoya wiibiro niiã. Cũ marĩmena niiĩ. Cõãmacũ wapapacáremena marĩrẽ wapatírĩgũ niiwĩ. Teero tiirã, marĩye ōpũũrĩmena marĩ booró tiimasĩña maniã. Marĩye ōpũũrĩ, marĩ wãcũrẽ Cõãmacũye niiã. Marĩye ōpũũrĩmena añurẽ tiiáda, apẽrã Cõãmacũrẽ añurõ wãcũãrõ jĩrã.

7

Nũmocutire maquẽ

¹ Mecãtĩgãrẽ mũã jóaripũrũ sãĩñãriguere yũũgũda. Nũmocutiheri, añujãã, añurõpeja. ² Teero niipacari, nũmocutihera noo booró ñeeapesodeaatibocua. Teero tiirã, mũũã cũãcõrõ nũmocutiro booa. Numiãcã cũãcõrõ manũcutiro booa. ³ Ūmũ cũ nũmoména añurõ niĩãrõ. Coocã cũmena teerora niĩãrõ. ⁴ Manũcutigore cooya ōpũũ dícu niiria; coo manũ booróbirora cũmena niirõ booa. Coo manũcãrẽ cũya ōpũũ dícu niiria; cũ nũmo booróbirora coomena niirõ booa. ⁵ Cũã biiro tiiaro: Numiõ coo manũ coomena niidũgarĩ, yũũaro. Cũũcã coore yũũaro. Apetó tiirã, cũã biiro cãmerĩ jĩbocua: “Marĩ tiirucúrobiro tiirĩjããda ména; Cõãmacũpere súubuseada”, jĩ wedesebocua.

* **6:16** Génesis 2.24.

Cúã “noquẽ burecori súubuseada” jĩ quẽnoãri siro, súubusecua. Súubuseari siro, too suguero niirecutiarirobirora manamena, numoména niiãrõ. Teero tiihéri, cúã wãcũtutuheri, Satanás ñañaré tiidutíboqui. Æpêrãména noo booró ñeeaperi tiibóqui.

⁶ Yũũ múãrẽ teeré dutirébiro jĩgũ mee tiia. “Múã teero tiirí, ãñuãdacu” jĩgũ, teero jĩã.

⁷ Yũũ biiro wãcũã: Yũũ múã niipetirare yũũ tiiróbiro numomanirã niirĩ boomíga. Cõãmacãpe basocácõrõrẽ cúã tiiádarere cũũrigũ niiwĩ. Æpêrãrẽ numomanidutigũ, manumanidutigũ cũũrigũ niiwĩ. Æpêrãpére numocutidutigũ, manucutidutigũ cũũrigũ niiwĩ.

⁸ Mecūtígã múã numomanirãrẽ, manumanirãrẽ, wapewia numiãrẽ jĩgũda. Múã yũũ tiiróbiro numocutiheri, manucutiheri, ãñuniã. ⁹ Æmũã numiãmena niidugara ñcãhêrãno numocutiaro. Numiãcã teerora manucutiaro. Cúã numocutiri, manucutiri, nemorõ ãñuã. Teero tiirã, cúã numiãmena, ãmũãmena niidugare dícare wãcũricua.

¹⁰ Yũũ wãmosíarirare biiro dutia: Ate marĩ Õpũ dutiré niiã; yũũ dutiré mee niiã: Numiõ coo manurẽ cõãrijããrõ. ¹¹ Cõãgõ, sícõrã putuáaro; o coo manũ niimirigumena quẽnoãrõ; cãmũmena niiãrõ sũcã. Æmũcã teerora cãmũ numorẽ cõãrijããrõ.

¹² Æpêrãrẽjã yũũ wãcũrére biiro jĩgũda. Ate wãcũré marĩ Õpũ yũũre wederé mee niiã. Apetó tiigú, sícũ múã menamacũ Jesuré padeohégore numocutiboqui. Coo cãmũmena niirucudugari, cõãrijããrõ. ¹³ Teerora sũcã padeohégure manucutigocã coomena cãmũ niirucudugari,

cõãrijããrõ. ¹⁴ Padeohégũ nũmo coo Jesuré padeoré wapa coo manũcã Cõãmacũ añũrõ tiinórigũ niiqui. Teerora padeohégo manũ cũũ Jesuré padeoré wapa cũũ nũmocã Cõãmacũ añũrõ tiinórigõ niico. Teero tiirá, cũã põna Jesuré padeohéra põna tiiróbiro niiricua. Teero tiigú, Cõãmacũ cũã põnarẽ añũrõ tiiqui. ¹⁵ Jesuré padeohégũno cũũ nũmorẽ cõãdũgagũ, cõãjããrõ. Jesuré padeohégocã coo manũrẽ cõãdũgago, cõãjããrõ. “Yũũre cõãrijãña; yũũmena niijãña”, jĩĩmasĩña maniã. Cõãmacũ marĩrẽ cãmerĩquẽrõ manirõ niirecutiri booi. ¹⁶ Jesuré padeogó coo manũrẽ Jesuré padeohégũre “yũũmena niigũ, padeogúdaqui” jĩĩmasĩña maniã. Teerora sũcã Jesuré padeogúcã cũũ nũmo Jesuré padeohégore “yũũmena niigõ, padeogódaco” jĩĩmasĩña maniã.

¹⁷ Tee biipacari, ateré yũũ niipetiro macãrã, Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ dutia: Múãcõrõ Cõãmacũ múãrẽ sicato cũũ põna putuári tiirírobirora atitócãrẽ teerora niirõ booa. ¹⁸ Cõãmacũ ãpẽrãrẽ cõnerígũ yapa macã caseróre widecõãnorirare cũũ põna putuári tiibóqui. Cũã widecõãnorira niĩãrõ. Widecõãñoña manirãrẽ cũũ põna putuári tiirícãrẽ, teerora widecõãñoña manirã niĩãrõ. ¹⁹ Widecõãnorigũ niirĩ, o widecõãñoña manigú niirícãrẽ, wapamaniã. Cõãmacũ booró tiirépe wapacutínetõnũcãã. ²⁰ Niipetira Cõãmacũ cũãrẽ sicato cũũ põna putuári tiirító cũã niisũguerirobirora niirucujãrõ booa. ²¹ Dutiapenori basocare* Cõãmacũ cũũ põna putuári

* **7:21** Pecasãyemena “esclavos” niĩya.

tiirí, cúã dutiapenorere wãcũpatirijããrõ. Apetó cúãrẽ dutirá “wáaya” jĩĩrĩ, witiijõããrõ. ²² Cõãmacũ marĩ Õpũ Jesuré padeodutígu múãrẽ beserígu niíwĩ. Teerora sícũ besenũcãritore, dutiapenori basocũ niirígu niíwĩ. Atitóre biiro niã: Teero dutiapenori basocũ niipacũ, Jesuména niijĩgũ, dutiaperere witiirígu tiiróbiro niiqui. Jesuyé maquẽrẽ padequi. Æpĩ cũũ besenũcãritore, dutiapenoña manigũ niirígu niíwĩ. Atitóre Cristore padecoteri basocũ tiiróbiro niiqui sáa. ²³ Cõãmacũ múãrẽ wapapacáremena wapatírigũ niíwĩ. Teero tiirá, ãpẽrã dutiapenori basoca tiiróbiro niirijãña. ²⁴ Cõãmacũ sicato besenũcãrito, múã niirecutiiróbirora niijãña. Cũãmena ãñurõ niíña.

²⁵ Wãmosíaherare marĩ Õpũ dutiré maniã. Marĩ Õpũ yũre bóaneõ ññarémãna múãrẽ yũũ wederere tũorí tiirígu niíwĩ. Teero tiigũ, yũũ wãcũrepere wedegũda. ²⁶ Biiro wãcũã: Atitóre pee ññarõ netõré niã. Teero tiigũ, sícũ cũũ niiróbirora putuájããrõ. ²⁷ Nũmocutígu coore cõãrijããrõ. Nũmomanigũ nũmo ãmaãrijããrõ. ²⁸ Nũmocutígu Cõãmacũrẽ netõnũcãgũ mee tiíi. Numiõcã wãmosíago, Cõãmacũrẽ netõnũcãgõ mee tiíyo. Teero niipacari, wãmosíarirare cúã catirí bũrecorire pee ññarõ netõré niã. Yũũ cúã ññarõ netõrére boosárimiga.

²⁹ Yáa wedera, yũũ múãrẽ ateré wededũgaga: Atibáreco petiádarõ péero dũsaa. Teero tiirá, mecũãmena nũmocutira nũmomanirã tiiróbiro niirõ booa. ³⁰ Boorituari basoca boorituahera tiiróbiro niirõ booa. Æsenirãcã tũsahera tiiróbiro

niirõ booa. Apeyenó sãirã cãaye niidoadarere tiiróbiro tũgueñarijããrõ. ³¹ Atibúreco maquẽmena añurõ netõrã tee dícare wãcũrijããrõ. Atibúreco maquẽ marĩ ñnaré ditiwaro tiia.

³² Múãrẽ wãcũpatiro manirõ niirĩ boogá. Nũmomanigũ marĩ Õpũye maquẽrẽ bayiró wãcũqui, Jesucristo ɯsenirĩ boogá. ³³ Nũmocutigupe atibúreco maquẽrẽ bayiró wãcũqui, cũũ nũmorẽ ɯsenirĩ boogá. ³⁴ Cũũ nũmo, teero biiri Jesucristo ɯsenirĩ boogá, cũũ tiidugáre pũaró niicu. Numiãcãrẽ teerora niiã. Manũmanigõ marĩ Õpũye maquẽrẽ bayiró wãcũco. Cooya õpũũmena, coo wãcũrémena Cõãmacũ booró tiidugáco. Manũcutigope atibúreco maquẽrẽ bayiró wãcũco, coo manũrẽ boosãgõ.

³⁵ Yũũ múãrẽ añurẽ boosãgũ wede, jóacoa. Múã tiirére cãmotádugariga. Teero tiiróno tiigú, múãrẽ añurõ niirĩ boogá. Teero biiri marĩ Õpũye dícare wãcũrĩ boogá.

³⁶ Sícũ cũũ macõ bũcũó wáari ññagũ,† biiro wãcũqui: “Yũũ macõrẽ añurõ tiirĩga; coo manũcutiri, añubocu”, jĩĩ wãcũqui. Teero jĩĩgũno numicũãrõ. Teero tiiré ññaré tiiré mee niiã. ³⁷ Æpĩpéja cũũ añurõ wãcũari siro, “yũũ macõrẽ numicũricu” jĩĩqui. Cũũ teero tiidugáre añuniã. Yũũ macõ manũcutirijããrõ jĩĩgũ, añurõ tiigú tiiquí. ³⁸ Biiro niiã: Numicũgũ añurõ tiigú tiiquí. Numicũhẽgũcã toorá añunemorõ tiiquí.

³⁹ Marĩrẽ dutiré biiro niiã: Manũcutigo coo manũ catiri, cũũmena niirucujããrõ. Cũũ diari

† **7:36** Apepũ biiro tũonõã: Sícũ cũũ nũmo niigõdo bũcũó wáari ññagũ, ...

siro, coore cãmotáre manirĩ, coo tũsagúmena manũcutimasĩco. Cũũ Jesuré padeogú niiãrõ. 40 Yũũpe biiro wãcũã: Coo ãpĩména dúutuhego, nemorõ useniremena niico. Yũũcã Espiritu Santore cuojĩgũ, teero wedesea.

8

Weerirare wáicũ diiré titoré maquẽ

1 Yũũ mecũtígãrẽ apeyé múã sãĩñáriguere yũũgũda. “¿Wáicũra dii cúã weerirare ticoariguere yaajãrõ booi?” jĩĩriguere yũũgũda. “Weerirare cúã padeoré wapamanĩã; teeré masĩtoaa”, jĩĩcu múã. Teerora niiã, niirõpeja. Teero jĩĩrã, biiro jĩĩrã tiicú: “Ësãpeja ãpẽrã nemorõ masĩnetõnũcãã”, jĩĩãmajãrã tiia. Marĩ cãmerĩ maĩrã, biirope tiicú: ãpẽrãrẽ tiiapucu, Cõãmacũrẽ padeonemóãrõ jĩĩrã. 2 “Masĩnetõnegũ niiã” jĩĩgũno ãñurõ peti masĩgũ mee niiqui. “Biirope ãñurõ masĩrõ boocú”, jĩĩmasĩriqui. 3 Cõãmacũ cũũrẽ maĩgũrẽ masĩtoaqui.

4 Wáicũra dii cúã weerirare ticoarigue maquẽpere biiro wedegũda: Marĩ masĩã: Cũã weerira wapamanĩcua; Cõãmacũ sĩcũrã niiqui.

5 ãpẽrã cũũrẽ padeohéra pau cõãpõnapere padeocúa. Ëmũãsepe niirãrẽ, atibũrecopũ niirãrẽ padeocúa. Cũũrẽ marĩ Cõãmacũrẽ padeoróbiro tũgueñacua. “Marĩ õpãrã niĩya”, jĩĩcua. 6 Marĩpe ateré masĩã: Cõãmacũ marĩ Pacũ sĩcũrã niiqui. Cũũ niipetire atibũreco maquẽrẽ bauanéyigũ. Marĩ cúũ põna cúũ dutiró tiiadara niiã. Jesucristo sĩcũrã marĩ Õpũ niĩ. Cũũmenarã niipetire bauanénoriro niiwũ. Marĩcãrẽ cũũmena niirĩ tiirígũ niiwĩ.

7 Niipetira Jesuré padeorá teeré masĩriya. Cúã sĩquẽrã too sũgueropũ weerira dícura padeomíwã. Mecũtígãrẽ weerirare ticoarigue diiré yaara, bi-iro wãcũcua: “Teeré yaara, weerirare padeorá tiia”, jĩcua. Padeobayíhera yaara, wapa cũorá ti-iróbiro tũgueñacua. Teeména cúã wãcũrẽre ñañocúa. 8 Marĩ yaaré, marĩ yaaherecã marĩrẽ Cõamacũrẽ masĩrĩ tiinemória. Marĩ yaara, nemorõ ãñurã wáaricu. Yaahera, ñañarã wáaricu. 9 Teero niipacari, ãñurõ tiiyá múã. “Niipetirere yaamasĩã” múã jĩrémèna ãpĩ ãñurõ padeobayíhegure ñañaré tiirí tiiríjãña. 10 Biiro niiã: Mũũ “cúã weerirare wapamaníã” jĩmasĩpacũ, cúã weerigure súubusepeoropũ yaagũ wáabocu. ãpĩ padeobayíhegũ mũũ teero tiirére ññaboqui. Mũũrẽ ññacũgũ, cũũcã weerirare ticoariguere yaagũ wáaboqui. 11 Mũũ masĩpacũ yaagũ, padeobayíhegũpere “yũũ ñañaré tiigú tiigá” jĩ wãcũrĩ tiigú tiia. Cristo cũũcãrẽ diabolosarigũ niíwĩ. Mũũ yaarémèna cũũ padeorére ñañorĩ tiibuyérjãña. 12 Ateména pũtuáa sáa: Múã padeobayíhegure ñañaré tiibuyéera, Cristorena ñañaré tiirá tiia. 13 Teero tiirá, marĩ yaarémèna marĩya wedegũ padeobayíhegure ñañaré tiirí ti-irá, diamacũrã wáicura diiré yaanemorijãrõ booa, cũũrẽ ñañaré tiibuyéri jĩrã.

9

Apóstoles cúã wederémèna wapatá, yaamasĩcua

1 Yũũcã Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ niiã. ãpẽrã cũũ beserira tiiróbiro tiimasĩã. Yũũcã marĩ Õpũ Jesuré ññawũ. Múãrẽ marĩ Õpũye quetire

wedewu. Múã teeré tuo, padeowú. Teero tiirá, yuu Jesús beserigu niirére masiã. ² ãpẽrã yuure “cũ Jesús cũyere wededutigũ beserigu mee niĩ” jĩrã niicua. Múãpeja teero jĩria. Yuu múãrẽ Jesuyé maquẽrẽ wederi siro, padeowú. Teero tiirá, múã ãpẽrã nemorõ yuure “Jesús cũyere wededutigũ beserigu niĩ” jĩmasiã.

³ ãpẽrã yuure wedepatira, “cũ Jesús beserigu mee niĩ” jĩcua. Cúãrẽ biiro yuua: ⁴ Yuu Jesús beserigu niijĩgũ, yuu buerére tuoráre “ecayá yuure” jĩmasiã. ⁵ Yuucã ãpẽrã Jesús beserira, Jesús baira, teero biiri Pedrobirora yuu tiirí, añubojĩyu. Cũã numosãnumiã Jesuré padeoráre cúãmena néewaya. ⁶ ¿Deero wãcũĩ múã? ¿Ûsã dícu Bernabé, yuu Jesuyé quetire wederá yaacatidugara, padedumasĩrigari? ⁷ ¿Surara cũ yaarére cũ basiro wapatĩgari? Wapatĩriqui. ¿Ûsere oterí basocu teeducare yaarigari? Yaaqui. ¿Oveja coterí basocu oveja õpẽcõre bipegú sĩnirĩgari? Sĩniquí. ⁸ Yuu tee queorémene wederi, yuure “basocá wãcũré dícare wedei” jĩrijãña. Moisére dutiré cũũriguecã teeré jóanoã. ⁹ Tee dutirẽpũre biiro jóanoã: “Wecu trigore wãñiãrĩ, ɯseropũ tuusãri betore tuusãrijãña. Yaadugagu, yaaaro”, jĩ jóanoã. Cõãmacũ teeré jĩgũ, wecuá dícare jĩgũ mee tiiyĩgu. ¹⁰ Cũ teeré jĩgũ, ùsã cũyey quetire wederáre queorémene wedegu tiiyĩgu. Ditare coamatõsuguegu, ãpĩ trigore wãñiãgũ “tiidita oteré ducare ñeeãdacu” jĩrã, padecua. ¹¹ Ûsã otenucãrira tiiróbiro Jesuyé maquẽrẽ múãrẽ wedenucãwã. Otegú tee oteré ducare ñeerõbirora múãcã ùsã bueré wapa apeyenó múã cuorére péero ùsãrẽ ticori, añuniã. ¹² Múã ãpẽrã múãrẽ bueráre

teero ticojãcu. Ɖsãpereja nemocú.

“Ɖsãrẽ ticoya” jĩmasĩpacara, “ticoya” jĩria. Teero jĩrõno tiirá, teero nɛcãjãwã. Biiro wãcũwã: “Marĩ sãĩrĩ, Cristoye quetire boorĩbocua”, jĩ wãcũwã. ¹³ ¿Ateré múã masĩriite? Cõãmacũwiipɛ paderĩ basocá Cõãmacũrẽ padeorá yaaré nécati cũũriguere yaacua. Teerora tiiwiipá wáicurare sãĩrõpɛ paderácã tee diiré yaacua. ¹⁴ Cúã tiiróbiro Jesuyé quetire wederácãrẽ “cúã tee wederémena wapatáyaaro” jĩrigɛ niuwĩ marĩ Ɖpũ. ¹⁵ Teero jĩpacari, yɛɛ sĩcãrĩ “ticoya yɛɛre” jĩricu. Mecütígãrẽ múãrẽ apeyenó tiodutigɛ mee teero jóaa. Bayiró jɛabóarera diadugapacɛ, múãrẽ yɛɛ wederé wapa yaaré sãĩricu.

¹⁶ Yɛɛ Jesuyé quetire wedegú niijĩgũ, “ãpẽã nemorõ ãñugú niã” jĩmasĩria. Tee Cõãmacũ yɛɛre padedutire niã. Yɛɛ teeré wedeheri, yɛɛre ñañanibocu. ¹⁷ Yɛɛ boorémena wedegɛ doca, wapatábojĩyu. Cõãmacũ yɛɛre wededutiripeja, cũũ yɛɛre cũũrigue dícare tiigú tiia. ¹⁸ Teero tiiró, yɛɛ ãñurõ usenire yɛɛ wede wapatárebiro niicu. Yɛɛ wapaséro manirõ netõnére quetire basocãre wederémename ãñurõ useniã. Jesús beserigɛ niijĩgũ, “wederé wapa ticoya yɛɛre” jĩmasĩpacɛ, jĩria.

¹⁹ Paɛ Cristore padeorĩ boosãgũ, biiro tũgueñaã: Sĩcãrẽ padecotegɛ niiripacɛ, yɛɛ basiro niipe-tirare padecotegɛ tiiróbiro tũgueñaã. ²⁰ Judíoa pɛtopɛ niigũ, cúãrẽ Cristore padeorĩ boosãgũ, cúã tiiróbirora tiia. Yɛɛ Moisére dutiré cũũriguemena niiripacɛ, tee dutirémena niirã pɛtopɛ wáagu, cúã tiiróbiro tee dutirére tiia. Cúãrẽ Cristore padeorĩ

boosãgũ, teero tia. ²¹ Tee dutirémēna niihērã p̄top̄ wáagu, cúārē Cristore padeorí boosãgũ, tee dutirémēna niihēgũbiro niĩã. Teero niipacu, “Cõãmacũ dutirére tiihégũ niĩã” jĩgũ mee tia. Ȳũũ Cristo boorére tiidugágu niijĩgũ, Cõãmacũ dutirémēnape niĩã. ²² Ȳũũ padeobayíheramēna niigũ, cúārē Cristore padeonemórĩ boogú, cúãbirora tia. Ateperé tiinemóã sũcã: Niipetirare “¿deerope ȳũũ tiirí, netõdugámĩ cúã?” jĩgũ, cúã tiirucúrobirora tia. ²³ Tee niipetirere tia, niipetiro macãrã Jesuyé quetire t̄oáro jĩgũ. Teero tiigú, ȳũũcã cúãmenarã Cristo ticoadarere ñeegũdacu.

²⁴ Múã masĩã: Cuturóp̄ wáara, niipetira cutucúa, “¿noãpé cutubayínemoĩ?” jĩrã. Niipetira cutupacára, sícũrã wapatáqui. Múãcã Cõãmacũ ticoadarere wapatádugara, cuturí basoca tiiróbiro tutuaremena Cõãmacũ boorépere tiiró booa. ²⁵ Niipetira cúã cutuádari suguero, bayiró cutubuécua. Too suguerop̄ cúãye õpũũrĩrẽ ñañoríguere duujãcua. Cúã pũũmena tiirí betore wapatádugara, teero tiisuguéua. Tiibeto máata bóajõãcu. Marĩ ñeeãdarepeja petirícu. ²⁶ Teero tiigú, ȳũũ cuturí basocú capea ññahēgũ tiiróbiro noo booró tiiría. Cãmerĩquēri basocũ añurõ cãmerĩquēmasĩhēgũ cũũ booró tiijãqui. Ȳũũpeja cũũbiro tiidugáhegu, ȳũũ tiíadarere añurõ wãcũsuguea. ²⁷ Yáa õpũũrẽ quēnojeáutigũ, ñañaré tiidugárere n̄cãjãã. Yáa õpũũ ȳũũre dutiria; ȳũũ basiro yáa õpũũrẽ dutia. Teero tiiriatã, Jesuyé quetire ãpērãrẽ wedegú niipacu, Cõãmacũ ññacorop̄re ñañarõ p̄tũábocu.

10

Weerirare padeoríjãña

1 Yáa wedera, múãrẽ ateré múã masĩrĩ boogá: Niipetira ùsã ñecúsũmuã òmeburuá doca niiyira. Niipetira Día Oco Sõarímaarẽ tĩãwayira. ² Niipetira “Moisémena niiã” jĩrere ãñorã, òmeburuáre nũnũ, tiimaarẽ tĩãwayira. Cúã òmeburuáre nũnũ, tiimaarẽ tĩãwariguemena wãmeõtinorirabiro putuáyira. ³ Niipetira maná wãmecatirigüe Cõãmacũ ticoriguere yaayira. ⁴ Niipetira oco Cõãmacũ ticoriguere sĩniyíra. Tee oco ùtãgãpu witiyiro. Tiigá ùtãgã Cõãmacũ ticoriga niiyiro. Cristora tiigabíro niĩ. Cúã noo wáaro cúãmena niiyigũ. ⁵ Cõãmacũ cúãrẽ teero tiipacári, cúãpe cúãrẽ usenirĩ tiiriyira. Cúãrẽ netõnucãrĩ ñãgũ, paure yucu manirõpu diari tiiyígu.

⁶ Cúãrẽ teero wáarigüe marĩrẽ queoré ticoré niiã. Marĩrẽ cúã tiiríobiro ñañarere ugaripéarijããrõ jĩrõ, teero wáyairo. ⁷ Teero tiirá, cúã sĩquẽrã tiiríobiro weerirare padeoríjãña. Cõãmacũye queti jóaripũpu cúã tiiríguere jóanoã: “Cúã yaa, sĩni, too síro cúã booró bosebureco tiinucáyira”,* jĩ jóanoã. ⁸ Marĩpeja sĩquẽrã cúã tiiríobiro noo booró ñeeaperijããda. Cúãcã teero tiiríguë wapa sicaburecore veintitrés mil diayira. ⁹ Teero biiri sĩquẽrã cúã tiiríobiro marĩ Òpũrẽ cúari tiiríjããda. Cúãcã teero tiiríguë wapa paũ ãñaã bacasiãnoyira.†

* **10:7** Éxodo 32.6. † **10:9** Números 21.5-6.

10 Teero biiri sũcã cũã sĩquẽrã Cõãmacũrẽ wedepatirobiro wedepatirijãña. Cũãcã wedepatirigue wapa ángele sãdutinorigu cũãrẽ sãiyĩgu.‡

11 Atibũreco petiwáro tia. Teero tiigú, Cõãmacũ marĩ atitó macãrãrẽ masĩdutigu, cũãrẽ teero tiiyĩgu. Cũũ cũãrẽ wáariguere jóadutirigu niwĩ, marĩrẽ cũã tiiróbiro tiirijããrõ jĩĩgũ, cũãrẽ wáarirobirora marĩrẽ wáari jĩĩgũ. 12 Teero tiigú, sũcũ “yũpeja ãñurõ padeogú niĩã; ñañaré tiiría” jĩĩ wãcũgũno ãñurõ tũomasĩña, ñañaré tiirí jĩĩgũ. 13 Apetó múã ñañaré tiidugácu. Múã dícare teero wáaricu; niipetirapure teero wáacu. Cõãmacũpe múãrẽ tiiapurucugu niijĩgũ, múã nocõrõ nũcãrẽre masĩjĩgũ, múãrẽ ñañaré tiidugánemore jeari tiiríqui. Ñañaré tiidugáre jeari, Cõãmacũ múãrẽ tutuare ticogũdaqui, ñañaré tiirijããrõ jĩĩgũ.

14 Teero tiirá, yũũ maĩrã, múã cũã weerirare padeorijãña, ñañarõ wáari jĩĩrã. 15 Múã ãñurõ masĩrã niĩã. Teero tiirá, múã basiro yũũ wedeserere “diamacũ niĩã” o “merẽã niĩã” jĩĩãdacu. 16 Marĩ bocara, sĩnirí bapa sĩniãdari sũguero, Cõãmacũrẽ ẽsenire ticoa. Tiibapare sĩnirã, “Cristoye díi marĩrẽ õmayudiabosariguemenarã marĩ cũũmena niĩã” jĩĩdugara tia. Pãgãrẽ bato yaara, “Cristoya õpũũ cũũ diari õpũũmenarã marĩ cũũmena niĩã” jĩĩdugara tia. 17 Marĩ sicagá maquẽ pãrẽ yaaa. Teero tiirá, marĩ pau niipacara, sicaõpũũ tiiróbiro niĩã.

18 Israelya põna macãrãrẽ wãcũña. Cũã Cõãmacũrẽ padeorã, wáicũrare sãĩpéocua. Tee diiré

‡ 10:10 Números 16.41-49.

yaara, “Cõãmacũmena niiã” jĩrã tiicúa. ¹⁹ ¿Deero jĩdugagu tiii yũũ teeména? “Wáicura dii cúã weerirare ticoariguere marĩ yaara, weeriramena niiãdacu”, ¿jĩdugagu tiigári? “Weerira caticua”, ¿jĩdugagu tiigári? Jĩria. ²⁰ Biirope jĩdugagu tiia: Cõãmacũrẽ padeohéra cúã weerirare wáicura diiré ticora, Cõãmacũrẽ ticora mee tiiya; wãtĩãpere ticora tiiya. Múãrẽ wãtĩãmena niirĩ boorúa. ²¹ Marĩ Ōpũrẽ padeorãmena vinorẽ sñirã, pãrẽ yaara, marĩ Ōpũrẽ padeorére wiyará tiia. Teeré yaaarira wãtĩãyere sñi, yaaro boorúa. ²² Marĩ Ōpũrẽ doeri tiidugáricu. Cũũ marĩmena cúari, marĩ cũũmena sĩcãrĩbíricu; tutuagu niiqui.

Marĩ booró tiirã, ãpẽrãrẽ maĩrĩbocu

²³ Múã sĩquẽrã biiro wedeseçu: “Marĩ tiidugárere tiimasĩã”, jĩcu. Teerora niiã, niirõpeja. Apetó tiiró, marĩ tiidugáre marĩrẽ tiiápuricu. “Marĩ tiidugárere tiimasĩã” jĩrẽ diamacú niipacari, teepé ãpẽrãrẽ Cõãmacũrẽ ãñurõ padeorí tiirícu. ²⁴ Múãye dícuere wãcũrijãrõ booa; ãpẽrãyé niiãdarecãrẽ wãcũrõ booa.

²⁵⁻²⁶ Cõãmacũye queti jóaripũpu biiro jóanoã: “Niipetire atibárecopũ niiré marĩ Ōpũye niiã”, § jĩ jóanoã. Teero tiirã, yaaré dúaropũ dúarere noo booró sãĩ, yaaya. “¿Weerirare súubusepeoarigue dii niirĩ?” jĩ sãĩñãrijãña, wapa cõorã tũgueñarĩ jĩrã.

²⁷ Apetó tiigú, sĩcũ Jesuré padeohégu múãrẽ cũũ pũtopũ yaadutiboquí. Múã cũũ pũtopũ wáadugara, niipetire cũũ ecarére yaaya. “¿Ate deero tiiarigue dii niirĩ?” jĩ sãĩñãrijãña, wapa cõorã tũgueñarĩ

jĩrã. ²⁸ Toopú niirĩ, ãpẽrã múãrẽ biiro jĩbocua: “Ate weerirare cúã ticoarigue dii niiã”, jĩbocua. Múã cúã padeorére ñañorĩ jĩrã, tee diiré yaarijãña, wapa c̣orá ṭgueñarĩ jĩrã. ²⁹ Múãye maquẽrẽ wederia. Múã yaara, ñañarõ ṭgueñaricu. Cúã ṭgueñare maquẽrẽ wedeg̣u tiia. “Yaaya maniréno niiã”, jĩ ṭgueñacua.

Múã ỵure sãĩñábocu: “¿Deero tiirã ãpẽrã ṭgueñaremena ùsãpe ùsã yaadug̣arere yaarigari? ³⁰ Ùsã yaarére Cõãmacũrẽ usenire ticori, ãpẽrã ùsã yaarére merẽã jĩmasĩricua”, jĩbocu. ³¹ Ỵureja múãrẽ biiro wedea: Marĩ yaaréṃena, marĩ ṣiniréṃena, marĩ booró tiiréṃena Cõãmacũrẽ usenirĩ tiíada, ãpẽrãcã Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩĩarõ jĩrã. ³² Múã tiiréṃena ṣicũnorẽ ñañaré tiĩñorijãña; niipetira Cõãmacũ põnarẽ, judíoare, judíoa niihẽrãrẽ ñañaré tiĩñorijãña. ³³ Ỵucã teorora tiia. Niipetire ỵu tiiréṃena niipetirare ãñurõ tiidug̣áa. Niipetira netõnérĩ boogú, cúãye niĩadarere boosã; ỵureja yéa dícare ãmaãria.

11

¹ Múãcã ỵu Cristore ṇṇṇrõbirora teeré ññacũ, ỵure ṇṇñã.

Numiã Jesuré padeorã neãrõp̣u tiiré maquẽ

² Múã ỵu tiiríguere teero wãcũpetirucujããyiro. Ỵu múãrẽ buerigüecãrẽ diamacú tiíayiro. Teero tiigú, múãṃena ỵu bayiró useniã. ³ Apeyeré ateré múãrẽ masĩrĩ boogá: Cristo niipetira ãṃã sotoa niĩ. Ùṃpe cũ ṇmo sotoa niĩ. Cõãmacũ Cristo sotoa niĩ. ⁴ Ùṃ súbuseg̣u,

cũũya dupupũ sapeare pesarijãrõ booa.* Cũũ Cõãmacũ wededutirere wedegũ, teerora pesarijãrõ booa. Pesagúpeja bobooro tiigú tiiquí. Cũũ teero tiigú, marĩ Ôpũ Jesucristore quioníremena padeoríqui. ⁵ Numiõpeja súubusego, cooya dupupũ suti caserore pesaro booa. Coõ Cõãmacũ wededutirere wedego, teerora tiiró booa. Pesahegopeja bobooro tiigó tiicó; marĩ Ôpũ Jesucristore quioníremena padeoríco. Póare súa pedenorigo tiiróbiro niico. ⁶ Sícõ numiõ pesarí casero pesahego, sica diamacúrã coo póare súacõãjããrõ. “Yũure súapetiatã, o pedeatã, bobooro tũgueñabocu” jĩĩgõ, suti caserore pesaaro. ⁷ Æmãpe Cõãmacũ niirére, cũũ dutimasírere ãñoĩ. Teero tiigú, pesarijãrõ booa. Numiõpe coo manũ ãñurõ dutimasírere ãñooyo. Teero tiigó, suti caserore pesaro booa. ⁸ Múã masĩã: Sicatorũra Cõãmacũ basocúre tiigú, ãmũrẽ numiõya cõãmena tiiríyigu; numiõpere ãmũya cõãmena tiiyígu. ⁹ Cõãmacũ Adánrẽ tiigú, Evare tiiápuaro jĩĩgũ mee tiiyígu. Evare tiigúpeja, Adánrẽ tiiápuaro jĩĩgũ tiiyígu. ¹⁰ Teero tiirá, múã neãrõpũre niirã, numiã suti caserore pesaro booa. Teero tiigõno coo manũ dutirémema niirére ãñocó. Ángeleacã coo teero tiirére ãñacua. ¹¹ Teero niipacari, marĩ Jesuré padeorã cãmerĩ tiiápua. Æmũã cúã namosãnumiã tiiápure manirõ niimasírícuã. Numiãcã cúã manũsũmũã tiiápure manirõ niimasírícuã. ¹² Ate diamacúrã niĩã: Cõãmacũ numiõrẽ ãmũya cõãmena

* **11:4** “Jesuré padeorãmema neãgã, sapeare pesariquí”, jĩĩdũgaro tiia. Cũũ sícãrã niigũ, sapeamema súubuseri, ãñuniã.

tiiyígu; teero biiri ãmũã numiãpũre bauácua. Niipetira Cõãmacũ tiiríra dícu niíya.

¹³ Numiã Cõãmacũrẽ sãirã, dupupu suti caserore pesaheri, ¿ãñuĩ? Múã basiro beseya. ¹⁴ Niipetira ateré masínoã: Ëmũ póañapõ yoari, bobo niíã. ¹⁵ Numiõpe póa yoariñapõ cwogó boboríco; tee póamena usenico. Coó póamena suti caserore pesagobiro tiicó. ¹⁶ Ymũ wedeserere “diamacũ niiria” jĩgúnorẽ biiro jĩgũda: “Ësã teero dícu tiirucúa. Teero biiri Jesuré padeoré põnarĩ macãrãcã teerora tiirucúcu”, jĩgũda.

Neãyara diamacũ tiirírigue

¹⁷ Mecütigã múãrẽ apeyeré jóaa. Ateré jóagu, mũãmena useniria. Múã neãrã tiiré múãrẽ Jesuré padeonemórĩ tiiróno tiirã, padeorére ñañorã tiia. ¹⁸ Múãrẽ ateré jĩsuguegũda: Múã neãrã, sícãrõména yaariayiro. Teeré tũoáwũ. Ymũ tũgueñarĩ, ymũre diamacũ maquẽrẽ wedecoaya. ¹⁹ Ate diamacũrã niíã: Múã batarícãrẽ, ãñuniã. Teeména “¿noãpé diamacũ Jesuré padeorã niíto?” jĩrere ãñoãdacu. ²⁰ Múã neãyara, marĩ Òpũ cũũ bueráména yaaturirobiro diamacũ tiiríayiro. ²¹ Múã yaaré néewarere noo booró yaanũcãjããyiro. Æpẽrã juaména putuá, ãpẽrã sĩni, cũmu, tiíayiro. ²² Múã pairó yaa, sĩnidugára, múãye wiseripu teero tiiyá. ¿Múã ãpẽrãrẽ Jesuré padeorãre doo nií? Æpẽrã bóaneõrãrẽ bobooro wáari tiirã tiíayiro. Múã teero tiiré quetire tũogú, ¿deero jĩgũdari ymũ múãrẽ? “Múãmena useniã” ¿jĩgarite? Jĩridojãgũdacu.

Jesús cūñ buerámena yaaturigüe
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Y_{HH} múârê bueriguere marĩ Õpũ y_{HH}re buewi. Biiro niiã: Jesuré ññatutirapure ticoadari ñnamirê cūñ pãrê née, ²⁴ Cõamacūrê usenire ticoyigũ. Yaponó, puatásã, jĩiyigũ: “Ate pã y_{HH} múârê diabosaadari õpũũbiro niiã. Ateré tiiyá, y_{HH} múârê diabosarere wãcũrã”, jĩiyigũ. ²⁵ Yaaari siro, teerora tiiyigũ sñirí bapamena. Cūñ bueráre tĩãgũ, jĩiyigũ: “Atibapá maquê yée díbiro niiã. Yée dímena Cõamacũ mama netõnére quetire cũũgũdaqui. Múã tiibapare sñirécõrõ y_{HH}re wãcũña”, jĩiyigũ. ²⁶ Teero tiirá, múã pãrê yaara, tiibapare sñirã, marĩ Õpũ marĩrê diabosariguere ãñorã tiia, téé cūñ pu_{HH}aatiripũ.

Bocaadari sugüero, wãcũdutire

²⁷ Bocaadara quioníremena tiíáro. Quioníremena ññahégũ yaa, sñini, Jesuré ññañaré tiiquí; Jesuyá õpũũ, cūñye díre búri niiré tũgueñaqui. ²⁸ Marĩ niipetira bocaadari sugüero, marĩ tiiríguere “ññañaré tiitú” jĩĩ, wãcũsugüero booa. ²⁹ Sícũ marĩ Õpũ marĩrê diabosariguere wãcũripacũ, pãrê yaa, sñinigú, ññañarõ tiinógũdaqui. ³⁰ Teero tiirá, múã pa_{HH} diarecũtira, tutuhera niicu. Siquerã diajõãtoayira. ³¹ Marĩ bocaadari sugüero, wãcũpatisugueatã, Cõamacũ marĩrê teero ññañarõ tiiríqui. ³² Marĩrê teero ññañarõ tiigú, marĩrê marĩ ññañaré tiirére duudutígu tiiquí. Marĩrê ãpẽrã cūñrê padeohéramena pecamerũ wári booríqui.

³³ Teero tiirá, yáa wedera, neãyara, biiro ti-iyá: Sícãrõména yaaadara, niipetirare yueya.

³⁴ Juabóagũno cūñya wiipũ yaaaro. Teero tiigú,

Cõãmacũ múã ãñurõ neãrĩ ññagũ, ññañarõ tiirĩqui.
Apeyeré múã ϩutopũ wáagũ, quẽnogúda.

12

Espíritu Santo basocácõrõrẽ tiimasĩrere ticoré

¹ Yáa wedera, Espiritu Santo múãrẽ tiimasĩrere ticoqui, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ tiíapuario jĩgũ. Múãrẽ teeré masĩrĩ boogá.

² Múã ateré masĩã: Múã Jesuré padeoádari suguero, múã menamacãrã weerirare padeorá wáari ñña, múãcã wáarira niwũ. Weerira cũã padeorá catirá mee niĩya; wedeseriya. ³ Teero tiigú, yũũ múãrẽ ateré masĩrĩ boogá: Sĩcũno Espiritu Santo ticorémèna wedesegũ ateré jĩĩmasĩriqui: “Jesús ññañarõ wáatẽrĩjããrõ”. ãpĩpéja “Jesús marĩ Õpũ niĩ” jĩĩgũ Espiritu Santo ticorémèna dícu teeré wedesemasĩqui.

⁴ Espiritu Santo tiimasĩre ticogũ, merẽã dícu marĩrẽ batoqui. Espiritu Santo tee niipetirere ticogú sĩcũrã niiqui. ⁵ Marĩ merẽã dícu paderé cõoa, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ tiíapuario jĩrã. Marĩ Õpũ tee niipetirere cũũrigũ sĩcũrã niĩ.

⁶ Marĩ merẽã dícu padea. Cõãmacũ marĩrẽ paderi tiigú sĩcũrã niiqui. Niipetire tee marĩ paderere ãñurõ wáari tiiquí. ⁷ Espiritu Santo cũũ tiimasĩre ticorémèna marĩ niipetirare cũũ marĩmèna niirere ãñoquí. Tee tiimasĩrere ticoqui, cãmerĩ tiíapuario jĩgũ. ⁸ Cõãmacũ Espiritu Santomèna sĩquẽãrẽ ãñurõ masĩrémèna wedesemasĩrere ticoqui. ãpẽrãrẽ cũũmenarã ãñurõ tũomasĩremèna wedemasĩrere ticoqui. ⁹ ãpẽrãrẽ cũũmenarã

padeorére ticoqui. Āpērārē cūūmenarā diarecutirare netōnémasīrere ticoqui. ¹⁰ Āpērārē Cōāmacū sīcūrā tiimasīrere tiiēñomasīrere ticoqui. Āpērārē Cōāmacū wededutirere wedemasīrere ticoqui. Āpērārē besemasīrere ticoqui. Tee masīrémena “āni wātī tutuaremena biiro tiii” o “Espíritu Santo tutuaremena biiro tiii” jīi besemasīqui. Āpērārē āpērāyére máata wedesemasīrere ticoqui, cúā tee wedesere tuohéra niipacari. Āpērārē tee wedesere “biiro jīidugaro tia” jīi wedemasīrere ticoqui. ¹¹ Espiritu Santo basiro tee niipetirere tiiquí. Cūūrā basocácōrōrē cūū ticodugarere ticoqui.

Marī sicaōpūūbiro niīā

¹² Marīya ōpūū maquē pee niīā. Pee niipacaro, sicaōpūūrā niīā. Cristocā teerora niīi. Marī cūūrē padeorá paū niipacara, sicaōpūūbiro niīā. ¹³ Marī niipetira Espiritu Santo sīcūmena wāmeōtinowū. Teero tiigú, marī judíoa, griegoa, dutiapenori basoca, dutiapenoña manirā sicaōpūūbiro niirī tiii. Marī niipetira sīcūrēna cūoa Espiritu Santore.

¹⁴ Sicaōpūū sicawāme dícu niiria; sicaōpūū pee ōpūū maquērē cūoa. ¹⁵ Marīya dūpo wedeseri dūpo niirō, biiro jīibocu: “Wāmo niiria; marīya ōpūū maquē niiria”. Teero jīipacaro, toopára niijāā. ¹⁶ Marīya cāmpéro wedesebocu: “Capea niiria; marīya ōpūū maquē niiria”. Teero jīipacaro, toopára niijāā. ¹⁷ Marīya ōpūū capea dícu niirī, ¿deero tii marī tuobóatau? Marīya ōpūū cāmpéro dícu niirī, ¿deero tii marī wīniñáboatau? ¹⁸ Cōāmacū marīrē tiigú, niipetire marīya ōpūū maquērē cūū

cũũdugaropu cũũrigu niuwĩ. ¹⁹ Sicaõpũũpũre ni-
iréno sicawãme dícu niĩtã, basocáya õpũũ ni-
iribojĩyu. ²⁰ Biirope niĩã: Sicaõpũũ pee wãme
сѡpacári, sicaõpũũrã niĩã.

²¹ Capea wãmorẽ “mũũrẽ booríga” jĩĩmasĩricu.
Dupucã dũporire “booríga” jĩĩmasĩricu. ²² Teero
jĩĩrõno tiirã, marĩya õpũũ maquẽ apeyeré “tutuhere
niĩã” jĩĩpacari, tee manirĩ, ãñurõ catimasĩricu.
²³ Marĩya õpũũ maquẽrẽ apeyeré búri niiré
tũgueñaã. Teero tiirã, teeré ãñurõ bauáro jĩĩrã,
ãñurõ quẽnoã. Apeyeré bobooro tũgueñarã, teeré
yayióra, sutiré sãñaã. ²⁴ Apeyé ãñuré baurépereja
quẽnoría. Cõãmacũ marĩya õpũũ maquẽrẽ teero
cũũrigu niuwĩ, búri niirére wapapacárobiro
ĩñaãrõ jĩĩgũ. ²⁵ Cũũ niipetire marĩya õpũũ maquẽ
sĩcãrõména paderi booquí; teero biiri sĩcãrõména
cãmerĩ tiiápuru booquí. ²⁶ Marĩya õpũũpũre sicatabe
pũnirĩ, niipetiropu sesajõãã. ãñurõ wáaricãrẽ,
niipetiropu ãñurõ tũgueñaremena ãseniã.

²⁷ Teero jĩĩgũ, biiro jĩĩgũ tiia: Múã Cristore
padeojĩrã, cũũya õpũũbiro niĩã. Basocãcõrõ cũũya
õpũũ maquẽbiro niĩya.

²⁸ Cõãmacũ Jesuré padeorí põna macãrã watoapũre
Jesús cũũyere wededutigũ beserirare niipe-
tira sotoapu cũũrigu niuwĩ.

Cũã docare cũũ wededutirere wederãre cũũrigu
niuwĩ.

Cũã docare cũũye quetire buerãre cũũrigu niuwĩ.

Cũã docare cũũ dícu tiimasĩrere tiiẽñorãrẽ cũũrigu
niuwĩ.

Cũã docare diarecãtirare netõnérãrẽ,
tiiápurare,

dutiráre,

ãpêrãyére wedeserare cũũrigũ niĩwĩ.

²⁹ Niipetira Jesús cũũyere wededutigũ beserira ni-iriya. Niipetira Cõãmacũ wededutirere wederá ni-iriya. Niipetira Cõãmacũye quetire buerá niiriya. Niipetira Cõãmacũ dícu tiimasĩrere tiiẽñomasĩriya.

³⁰ Niipetira diarecutirare netõnémasĩriya. Niipetira ãpêrãyére wedesemasĩriya. Niipetira cũã wedesere “biiro jĩũdũgaro tiia” jĩũ wedemasĩriya. ³¹ Teero ti-irá, Espĩritu Santo nemorõ ãñurõ tiimasĩre ticorére booyá. Mecũtígãrẽ yũũ múãrẽ nemorõ ãñuróre wedegũda.

13

Cãmerĩ mãiré

¹ Marĩ ãpêrãyére wedesemasĩpacara, ángeleayere wedesemasĩpacara, cãmerĩ mãihẽrĩ, mãrĩ wedesere wapamanĩcu. Yucututi páara o cõmequiré páacarerabiro mãrĩ wedesere busũcu. ² Cõãmacũ mãrĩrẽ wededutirere wedemasĩpacara, cãmerĩ mãihẽrã, búri niirã putũáa. Mãrĩ niipetire basocá masĩña manirére masĩpacara, niipetire Cõãmacũyere tũomasĩrã niipacara, cãmerĩ mãihẽrã, búri niirã putũáa. Mãrĩ bayiró padeorémena ùtãgũrẽ aperopũ wáadutimasĩpacara, cãmerĩ mãihẽrã, búri niirã putũáa. ³ Mãrĩ cuoré niipetirere bóaneõrãrẽ ticobocu. Mãrĩ cũãrẽ mãrĩpacara ticora, Cõãmacũ mãrĩrẽ “ãñurõ tiiwũ” jĩĩriqui. Mãrĩ Cõãmacũyere tiirĩ, cũũrẽ padeohéra mãrĩrẽ sóedutibocua. Cũũyere tiipacára, cãmerĩ mãihẽrĩ, Cõãmacũ mãrĩrẽ “ãñurõ tiiwũ” jĩĩriqui.

14

Āpērāyére máata wedesemasĩrã biiro tiiró booa

¹ Āpērārē maĩrucújãña. Cõãmacũ Espĩritu Santomena tiimasĩre ticorécãrē bayiró booyá. Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere boonetõncãña.

² Āpērāyére máata wedesemasĩgũno Cõãmacũ díçure wedesequi. Basocãre wedeseriqui. Cũũ wedeserere tũorícua. Espĩritu Santo tutuaromena masĩña manirere wedesequi.

³ Cõãmacũ wededutirere wedegũpe basocãre wedesequi. Cũũ wederi tũorãre Cõãmacũrē padeonemórĩ tiiquí. Cũũrã wãcũtutuari,

ãñurõ tũgueñarĩ tiiquí. ⁴ Āpērāyére máata wedesemasĩgũno cũũ basiro Cõãmacũrē padeonemógũ tiiquí. Cõãmacũ wededutirere wedegũpe Jesuré padeorí põna macãrãrē padeonemórĩ tiiquí.

⁵ Múã niipetira ãpērāyére máata wedesemasĩrĩ boomíga. Tee nemorõ múã Cõãmacũ wededutirere wederi bayiró boosãmiã. Cõãmacũ wededutirere wederépe ãpērāyére máata wedesere nemorõ wapacutía. Sicũ ãpērāyére máata wedeseari siro, cũũ wedeseariguere ãpĩ wederi, ãñunicu. Teero wedegũ, niipetira Jesuré padeorí põna macãrãrē padeonemórĩ tiiquí. ⁶ Teero tiigũ, yáa wedera, yũũ múã рѣторѣ wáagũ, ãpērāyére máata wedeseri, tee wedesere múãrē tiiápuricu. Cõãmacũ yũũre wederere múãrē bueripereja, tiiápuricu. Cõãmacũyere yũũ ãñurõ tũomasĩrere múãrē wederi, tiiápuricu. Cõãmacũ yũũre wededutirere wederi, tiiápuricu. Yũũ apeyeré buenemorĩ, tiiápuricu.

7 Queorémena múãrẽ wedeguda: Tõörõriwũ noo booró putiãmajãrĩ, “¿ñeenó basaré niigari?” jĩĩmasĩña maniã. Búapütêrõcã noo booró búapütêãmajãrĩ, “¿ñeenó basaré niigari?” jĩĩmasĩña maniã. 8 Surara cãmerĩsĩãrã wáara, cornetare añurõ putihéri, cããyere quẽnorícua. 9 Múãcã teerora niicu. Múã tũomasĩhẽre wedeseri, “biiro jĩĩdugara tiíya” jĩĩmasĩña maniã. Teero wedeseãmajãre niicu. 10 Atibúrecopũre pee merẽã dícu wedesere niicu. Niipetire tee wedeserecõrõ tũomasĩñoã. 11 Yũũ ãpẽrã wedeserere tũohégũ, aperó macũbiro niĩã. Yũũ wedeseri tũohégũ, cãũcã aperó macũbiro niiqui. 12 Múãcã ãpẽrãyére tũorícu. Teero tiirã, múã Espíritu Santo tutuaromena tiimasĩre ticorẽre boorã, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ añurõ padeonemórĩ tiimasĩrepere boonetõnũcãña.

13 Teero tiigũ, ãpẽrãyére máata wedesemasĩgũno Cõãmacũrẽ biiro sãĩrõ booa: “Yũũ wedesere ‘biiro jĩĩdugaro tia’ jĩĩ wedemasĩrere ticoya” jĩĩ sãĩãrõ. 14 Yũũ ãpẽrãyére máata wedeseremena súubusegũ, yeeripũnamena súubusea. Yũũ wãcũrémenape “biiro jĩĩgũ tia” jĩĩmasĩricu. 15 Too docare ¿deero tiigũdari yũũ? Biirope tiigũda: Yũũ súubusegũ, yeeripũnamena súubusegũda; teerora yũũ wãcũrémenacãrẽ súubusegũda. Yũũ Cõãmacũrẽ basapeogũ, yeeripũnamena basagũda; teerora yũũ wãcũrémenacãrẽ basagũda. 16 Mũũ yeeripũnamena dícu Cõãmacũrẽ “añunetõjõãgũ niĩ” jĩĩrĩ, ãpĩ mũũ wedeserere tũoríqui. Tũoríjĩgũ, “teerora niĩã” jĩĩapumasĩriqui. 17 Mũũ teero usenire ticori, añuniã, añurõpeja. Cũũpere Cõãmacũrẽ padeonemórĩ tiirícu. 18 ãpẽrãyére máata wedeserere yũũrã

múã niipetira nemorõ wedesea. Teero tiigú, Cõãmacūrẽ ɥsenire ticoa. ¹⁹ Teero jĩpacɥ, Jesuré padeorá neārõpɥ yoari ãpērãyére máata wedeseɥ, búri peti wedeseɥ. Too niirã tɥorícua. Basocáre buedɥgagɥ, cúã tɥorémēna wederipereja, péerogã wedepacari, nemorõ añuniã.

²⁰ Yáa wedera, wĩmarãbiro wãcũrijãña. Múã wĩmarã ñañaré wãcũhērãbiro wãcũpacara, apeyepére butoábiro wãcũña. ²¹ Cõãmacũye queti jóaripũpɥ ateré jóanoã: “Marĩ Õpũ Cõãmacũ biiro jĩĩ: ‘Yɥɥ atiditá macãrãrẽ ãpērãyémena wedeseɥda. Teeménacãrẽ nemorõrã padeoríadacua’, jĩiyigɥ”,* jĩ jóanoã. ²² Teero tiigú, Cõãmacũ ãpērãrẽ ãpērãyére máata wedeseri tiiquí, Jesuré padeohéra “Cõãmacũ cúãmena niiquí” jĩãrõ jĩgũ. Jesuré padeorápe teeré masĩtoacua. Cõãmacũ ãpērãrẽ cúũ wededutirere wederi tiiquí, Jesuré padeorá “Cõãmacũ marĩrẽ wedesequi” jĩãrõ jĩgũ. Jesuré padeohérape teeré tɥomasĩricua. ²³ Múã niipetira neārõpɥ neãrã, niipetira ãpērãyére máata wedeseri, Jesuyé maquẽrẽ masĩhērã o Jesuré padeohéra sããjeabocua. Múã wedeserere tɥorá, “mecũrã tiiíya” jĩbocua. ²⁴ Múã niipetira Cõãmacũ wededutirere wederipereja, Jesuré padeohéɥ o Jesuyé maquẽrẽ masĩhégũ sããjeaboqui. Múã wederere tɥogú, “yɥɥ ñañagú niiga” jĩ tɥgueñaboqui. Múã niipetira wederi tɥogú, cúũ tiiriguere wãcũboqui. ²⁵ Cúũ popeapɥ ñañaré wãcũrere wãcũboqui. Teero tiigú, Cõãmacūrẽ padeogú cúũ díamacũpɥ ñicãcoberimēna jeacũmugũdaqui. “Cõãmacũ

* **14:21** Isaías 28.11-12.

diamacúrã múãmena niiqui”, jĩgũdaqui.

Múã neãrõpũ ãñurõ tiiyá

²⁶ Yáa wedera, múãrẽ ateré wedea: Múã neãrã, múã sĩquẽrã Cõãmacũrẽ basapeocu; ãpẽrã Cõãmacũyere buecua; ãpẽrã Cõãmacũ cúãrẽ wederére múãrẽ buecua; ãpẽrã ãpẽrãyére máata wedesecua; cúã wedeseariguere ãpẽrãpé wedecua. Teeména niipetira Jesuré padeorí põna macãrãrẽ câmerĩ Cõãmacũrẽ padeonemorĩ tiiaro. ²⁷ ãpẽrãyére máata wedeseri, pũarã o ãtĩãrã wedesearo. Sĩcũ wedesesũgue, too síro ãpĩ wedesearo. Cúã wedeseariguere ãpĩ wedearo. ²⁸ “Biuro jĩũdũguro tiia” jĩũ wedegũ manirĩ, wedeserijããrõ. Cúã basiro wãcũrépũ Cõãmacũrẽ wedesearo. ²⁹ Cõãmacũ wededutirere wederácã pũarã o ãtĩãrã wedearo. ãpẽrã cúã wederére besearo, “¿diamacúrã niĩ?” jĩũrã. ³⁰ Sĩcũ wedeseri, Cõãmacũ ãpĩrẽ toopá duigũre wededutiri, wedesesũguearigũ ditamanĩãrõ. ³¹ Teero tiirã, niipetira Cõãmacũ wededutirere wederã wedesemasĩcua. Sĩcũ wedesesũgue, too síro ãpĩ, ãpĩ wedesewacua. Teero tiirĩ, niipetira too niirã masĩãdacua; niipetira wãcũbayiadacua. ³² Múã Cõãmacũ wededutirere wederã “aterã basocãre mecũtigã wederi, ãñutu niĩã” jĩũ wãcũsũgue, wedeya. ãpẽrã wederitabe, wederijãña. ³³ Cõãmacũ diamacú tiirĩ booquí; noo booró tiirére boorĩqui.

Niipetira Jesuré padeoré põnarĩ macãrã neãrã, cúã tiirére tiinũnũseyã: ³⁴ Múã neãrõpũre numiã wedeserijããrõ. Cúãrẽ wedesedutirijãña.

Cúã manusũmuãrẽ añurõ yũũaro Cõãmacũye queti jóaripũ dutirobirora. ³⁵ Cúã tũoríariguere masĩdũgara, wiipú cúã manusũmuãrẽ sãĩñããrõ. Múã neãrõpũ numiã wedeseri, ñañaniã.

³⁶ Múã niipetira ateré masĩcu: Cõãmacũye queti múãmena nũcãrĩriro niiwũ. Múã dícu teeré padeorá niiria. ³⁷ Sĩcũ múã menamacũ “yũũ Cõãmacũ wededutirere wedegú niiã; Espĩritu Santo wãcũré ticorémena wedea” jĩĩboqui. Teeré jĩĩgũno yũũ jóariguere tũoári siro, biiro jĩĩgũdaqui: “Marĩ Õpũ dutiré ticoré niiã”, jĩĩ masĩgũdaqui. ³⁸ Yũũ jóariguere “teerora niiã” jĩĩ padeohégũnorẽ padeorĩjãña múãcã.

³⁹ Yáa wedera, Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere booyá. Múã menamacãrã ãpẽrãyére máata wedeseri, “wedesera mee tiiyá” jĩĩrijãña. ⁴⁰ Niipetire múã tiirére quioníremena tiiyá. Teeré añurõ tiiyá; noo booró tiirĩjãña.

15

Cristo masãrigue

¹ Yáa wedera, yũũ múãrẽ too sugueropũ bueriguere Jesús basocãre netõnére quetire mecãtĩgãrẽ wãcũrĩ boogá. Múã teeré tũorá, padeowú. Atitócãrẽ padeóa. ² Cõãmacũ tee quetimenarã múãrẽ padeorĩ tiigú tiii. Múãrẽ yũũ wederigue quetire padeó, wãcũnũuseri, netõnégũdaqui. Diamacũ padeohéri, netõnériqui.

³ Yũũre bueriguere múãrẽ wedewũ. Tee buerigue apũtĩ maquẽ niiã. Biiro niiã: Cõãmacũye queti jóaripũ jĩĩrõbirora Cristo marĩ ñañaré tiiré wapa marĩrẽ diabosarigũ niiwĩ. ⁴ Cũũ diaari siro,

ũtãtutipũ cũũrira niiwã. Itiábureco siro Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora masãrigũ niiwĩ. ⁵ Teero wáari siro, Pedrore bauásugueyigũ. Too síro ãpẽrã cũũ beserirare bauáyigũ. ⁶ Too síro sícãrõména paũ quinientos nemorõ cũũrẽ padeoráre bauáyigũ. Paũ cũũrẽ ñnarira caticua ména; ãpẽrã diajõãtoayira. ⁷ Too síro Santiagore bauáyigũ. Too síro niipetira cũũyere wededutigũ beserirare bauáyigũ.

⁸ Niipetirare bauári siropũ, yũre bauáwi. Cũã siro macũ bucãápetiririgubiro yũ niipacari, yũcãrẽ bauáwi. ⁹ Yũ niipetira Jesús cũũyere wededutigũ beserira duaró wapacutía. Too sugueropũ yũ Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ ññarõ tiirucúmiwã. Yũ ñãñagú niipacari, Jesús yũre bauáwi. Yũre bauáriatã, yũ cũũ beserigũ niiribocu. ¹⁰ Cõãmacũ yũre ãñuré ticoréména atitóre merẽã niiã. Teero tiigú, Cõãmacũ yũre “búri peti cũũrẽ ãñuré ticowũ” jĩriqui. Yũ cũã niipetira nemorõ padea. Yũ basiro teero tiiría; Cõãmacũ yũre ãñuré ticogú yũmena niigũ, yũre tiíapuqui. ¹¹ Yũ múãrẽ wederé, ãpẽrã Jesús beserira múãrẽ wederé sícãrĩbíro niiã; sicaquetira wedenoã. Teeréna múã padeowú.

Diarira masãré

¹² Cristo dia masãrigue quetire buenoã. Teeré buepacari, ¿deero tiirã múã sĩquẽrã “diarira masãriya” jĩgari? ¹³ Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyũ. ¹⁴ Cũã masãriatã, ãsã bueré wapamaníbojĩyũ. Múã padeorécã wapamaníbojĩyũ. ¹⁵ “Cõãmacũ Cristore masõyigũ” jĩrẽ quetire wedewũ. Tee queti diamacú niiriãtã,

ũsã Cõãmacũyere jĩditora niibocu. Diamacũrã diarira masãriatã, Cõãmacũ Cristore masõribojĩyi. ¹⁶ Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyi. ¹⁷ Cũũ masãriatã, múã padeoré wapamaníbocu. Múã too suguero ñañaré tiiriguere teerora acabónoña maniré nijãbocu. ¹⁸ Teero niiãtã, Cristore padeorã diarira pecamerũ wáabojĩya. ¹⁹ Marĩ atibúrecopũ dícare Cristore padeorí, cũũmena catiré petihére maniãtã, marĩ ãpẽrã nemorõ bóaneõrã peti niibocu. Bãri peti padeobócu.

²⁰ Ate diamacũ niiã: Cristo diarigũpũ niipacu, masãrigũ niiwĩ. Cũũ ãpẽrã niipetira diarira watoapũre masãsuguerigũ niiwĩ. ²¹ Biiro niiã: Sícũ basocũmena basocã diaré nũcãyĩro. Teerora sũcã sícũ basocũmena basocã masãrécã nũcãyĩro. ²² Marĩ niipetira Adán põna niiré wapa diaadacu. Teerora sũcã niipetira Cristomena niirãcã catirucujãadacu. ²³ Cõãmacũ marĩrẽ masãdutiri, masãadacu. Cristo masãsuguetoarigũ niiwĩ. Too síro cũũ putuaatiri, marĩ cũũmena niirã masãadacu. ²⁴ Teero wáari, atibúreco petijõãadacu. Teebũrecori jeari, Cristo atibúrecopũ niirãrẽ, ãmũãsepũ niirãrẽ, cũã õpãrãrẽ cõãpetijãgũdaqui. Cũũ teero tiári siro, cũũ Pacũre cũũ niipetira Õpũ niirére wiyagũdaqui. ²⁵ Cristo tee Õpũ niirére cuogũdaqui, té Cõãmacũ cũũrẽ ññatutirare cũũ dutiriguere ãñurõ yũari tiirípũ. ²⁶ Cũũ niipetira cũũrẽ ññatutirare cõãpetiari siropũ, diarécãrẽ petirí tiigũdaqui. ²⁷ Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora niipetirere, niipetirare Cristo docapũ putuári tiiyígũ. Teero jĩrõ, “Cõãmacũ Cristo docapũ niiĩ” jĩrõ mee tiia. Cõãmacũrã niipetirere, niipetirare Cristo docapũ

putuári tiyígu. ²⁸ Cũ teero tiári siro, cũ macũ basiro cũ Pacu doca putuáguadaqui. Teero tiigú, Cõamacũ niipetire, niipetira Opũ niigũdaqui.

²⁹ Apeyeré ãpẽã biiro tiicúa: Puarĩ wãmeõtiduticua. Cũa biiro jĩ wãcũpaticua: “Yuu menamacũ diaadari suguero wãmeõtidutiriwi”, jĩcua. Teero tiirá, sĩcãrĩ cũa basiro wãmeõtiduticua; too síro sĩcũ diarigũye niiboariguere wãmeõtiduticua. ¿Deero tiirá cũa teero tiigári? Cũa “diarira masãriya” jĩ wãcũpacara, cũa diariraye niiboariguere wãmeõtidutire wapamanã.

³⁰ Apeyeré, ùsã “diarira masãadacua” jĩ bueré wapa ãpẽã ùsãrẽ ñañarõ tiidugárucujãya. Teero quioré watoapu niipacara, teeré buerucujã.

³¹ Búrecoricõrõ basocá yũre sãadugácu. Tee diamacũrã niiã. Ateã teerora diamacũ niiã: Yuu múã marĩ Opũ Jesucristore padeoré wapa useniã.

³² Éfeso macãrã yũre wáicũra cúarabiro ñañarõ tiiwá. Diarira masãriatã, búri peti cũa tiiríguere ñañarõ netõbójyu. “Diarira masãricua” jĩré diamacũ niiatã, marĩcã ãpẽã wedeserucurobiro wedesebocu. Biiro jĩbocu: “Jãmu yaara; jãmu sĩnirã; marĩ ñamigã diajõãbocu”, jĩbocu.

³³ ãpẽã múãrẽ merẽã padeodutiri, padeorijãña. Ate basocá wedesere diamacũrã niiã: “Ñañarãmena bapacutiri, múã añurõ tiirécutirere ñañoãdacu”. ³⁴ Teero tiirá, múã too suguero wãcũrirobiro diamacũ añurõ wãcũña sũcã. Teero biiri ñañarere tiirijãña. Siquẽrã múãmena niirã Cõamacũrẽ masãriya. Múãrẽ bobodutígu, teero jĩã.

Diarira masãre õpũũrĩ ¿deero bauádari?

³⁵ Apetó tiigá, sīcū sãĩñáboqui: “Diarira ¿deero tii masãbogari? Cúã masãre õpũũrĩ ¿deero bauré õpũũrĩ cõoádari?” ³⁶ Teero sãĩñágũ tuomasĩriqui. Marĩ oterípe oteri, wiiádari suguero, bóacu. ³⁷ Marĩ otera, wiiárigueyucure oteria; opaperi dícare otea. Trigoperi o apeyenóperire otea. ³⁸ Too síro Cõãmacũ cũũ tusaróbiro wiirí tiiquí. Deero bauré dũca ni-irigue teenórã wiirí tiiquí sũcã. ³⁹ Niipetire õpũũrĩ sīcãrĩbíro niiricu. Basocáye õpũũrĩ, wáicuraye õpũũrĩ, minipõnáye õpũũrĩ, waiye õpũũrĩ merẽã díca niicu. ⁴⁰ Teerora sũcã ãmuãse maquẽ õpũũrĩ, atiyepá maquẽ õpũũrĩ niiã. Æmuãse maquẽ õpũũrĩ merẽã peti ãñuré niiã. Atiyepá maquẽ õpũũrĩcã ãñuré niiã. ⁴¹ Muĩpũ báreco macũ ãñuré asiyáqui. Ñami macũ merẽã ãñuré bóequi. Ñocõãcã merẽã ãñuré bóecua. Ñocõã sīcãrĩbíro bóericua.

⁴² Teerora wáacu diarira masãrecã. Diarigure yaarí, cũũya õpũũ bóaadacu. Too síro apeõpũũ masããdacu. Tiiõpũũ diaricu sáa. ⁴³ Marĩ búri niiré õpũũrĩrẽ yaajãã. ãñuré õpũũrĩrẽ masããdacu. Marĩ tutuhere õpũũrĩrẽ yaajãã. Tutuare õpũũrĩrẽ masããdacu. ⁴⁴ Marĩ atibáreco maquẽ õpũũrĩrẽ yaajãã. Æmuãse maquẽ õpũũrĩ tiiróbiro baurépe masããdacu. Atibáreco maquẽ õpũũrĩ cõorá, ãmuãse maquẽ õpũũrĩ cõoádacu.

⁴⁵ Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Cõãmacũ basocá niisuguerigũ Adánrẽ catirére ticoyigũ”,* jĩĩ jóanoã. Cristope ãmuãse macũ niijĩgũ, catiré petihére ticoqui. ⁴⁶ Cõãmacũ marĩrẽ ãmuãse maquẽ õpũũrĩrẽ ticosugueririgũ niiwĩ. Atibáreco maquẽ õpũũrĩrẽ ticosuguerigũ niiwĩ.

* 15:45 Génesis 2.7.

Too síro ũmuãse maquẽ õpũũrĩrẽ ticogũdaqui. ⁴⁷ Basocá niisũguerigũ atibúreco macũ ditamena weenorigũ niiwĩ. Cũũ siro macũpe ũmuãse macũ niĩ. ⁴⁸ Atibúreco macãrã ditamena tiinórigũbiro õpũũcutiya. Ƴmuãsepe wáaadarape too macũbiro õpũũcutiadacua. ⁴⁹ Marĩ ditamena weenorigũbiro baua. Teerora sũcã too síropũ ũmuãse macũbiro bauádadu.

⁵⁰ Yáa wedera, ateré múãrẽ wededũgaga: Marĩ ate õpũũrĩmena† Cõãmacũ Ɔpũ niirõpũ wáamasĩña maniã. Toopú niiré niirucujããdare niicu. Teero tiirã, bóaadarere toopú cõomasĩña maniã. ⁵¹⁻⁵² Apeyecãrẽ, too sũguero macãrãpũ masĩña manirĩguere wedegũda: Niipetira diaricua. Wãcũña manirõ, bibitarobiro, ángele cornetare putitúri, marĩ wasojõããdadu. Tiiwú busuri, diarira masããdacua; cúã masãrã, dianemoricua sáa. Teerora marĩcã wasoádadu. ⁵³ Cõãmacũ marĩye õpũũrĩ diaadare õpũũrĩrẽ wasogũdaqui, niirucujããdare õpũũrĩpe cõoáro jĩgũ. ⁵⁴ Marĩ diaadare õpũũrĩrẽ niirucujããdare õpũũrĩpe wasorĩ, cũũye queti jóaripũ jĩrõbirora wáaadadu. Biiró jóanoã: “Marĩrẽ diari tiiré petiádadu”.‡

⁵⁵ “Diarére cuinemoricu; marĩ dianemoricu. Booritanemoricu; marĩ catirucujããdadu”.§

⁵⁶ Basocá ñañaré tiirã, diarére cui niicua. Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora ñañaré tiirã diaadacua.

⁵⁷ Teero niipacari, marĩ Ɔpũ Jesucristo tiirémema marĩ dianemoricu sáa. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ usenire ticoada.

⁵⁸ Teero tiirã, yáa wedera, padeorucujãña.

† 15:50 Pecasãyemena: carne y sangre. ‡ 15:54 Isaías 25.8.

§ 15:55 Oseas 13.14.

Marĩ Òpũyere jǒǒpemenena nemorǒ padenemoña. Múã ateré masiã: Cũũyere padera, bári peti padeãmajãrã mee tiia.

16

Jerusalénꝑꝑ niyeru ticocoadare néõrigue

¹ Niyeru néõre maquẽrẽ wedegũda. Múã ãpẽrã Jesuré padeoráre ticocoadara niyeru néõrã, yꝑꝑ Galacia macãrãrẽ dutirirobirora tiiyá. Biiro jĩwũ: ² “Semanaĩcõrõ yeerisãri bũreco niirĩ, múãcõrõ múã wapatáro jeatuario péero merẽã iñanoña”. Múã teero tiiyúera, yꝑꝑ jearipꝑ, néõdũgara tiirĩcu. ³ Yꝑꝑ múã pũtopꝑ jeagꝑ, múã niyeru néõriguere múã beseriramenena Jerusalénꝑꝑ ticocogũda. Sicapũ yꝑꝑ jóaripũrẽ cúãmena ticocogũda: “Atipũ néewara Corinto macãrã beserira niĩya”, jĩgũda. ⁴ Yꝑꝑre “wáaro booa” jĩãtã, cúã yꝑꝑmena wáaadacua.

Pablo “wáagũda” jĩ wãcũrigue

⁵ Macedonia ditapꝑ wáasugueadacu. Too netõwáꝑ, múã pũto jeagũda. ⁶ Múãmena yoasãñurĩ niibocu. Apetó tiigú, niipetiro púuriro niirĩ, niidiojãbocu. Teero tiirã, múã yꝑꝑ aperó wáadũgari, yꝑꝑre tiíapudacu. ⁷ Yꝑꝑ múãrẽ bári peti iñanetõwadũgariga. Teero tiigú, marĩ Òpũ boorí, yoari múãmena niigũdacu. ⁸ Año Éfesopꝑ niigũdacu ména, té Pentecostés bosebũreco jearipꝑ. ⁹ Añoĩ pee paderé niĩã. Paꝑ niĩya marĩ Òpũyere tũodũgãra. Teerora teeré cãmotáracã paꝑ niĩya.

¹⁰ Timoteo múã pũtopꝑ jeari, cúãrẽ ãñurõ bo-caya. Múã teero tiirí, cúã wãcũpatiro manirõ,

bóaneõrõ manirõ niigũdaqui. Cũũ yuu tiiróbiro marĩ Õpũyere padei. ¹¹ Teero tiirá, múã cũũrẽ teero Ìñarijãña. Cũũ ãnopú atiadare maquẽrẽ tiiápuya. Teero tiirí, cũũ useniremena yuu putopu atigũdaqui. Yuu ãpẽrã Jesuré padeorámena cũũrẽ yuegũ tĩa.

¹² Apoloye maquẽrẽ wedegũda: Yuu Apolore bayiró peti múã putopu Ìñagũ wáadutimiwũ marĩya wederamena. Cũũ mecũtígãrẽ wáadugarii. Cũũrẽ basiori, wáagũdaqui.

Ãñudutiyaponorigue

¹³ Múã ãñurõ tũomasĩ, niiña. Padeodúrijãña. Cuiro manirõ niiña. Cõãmacũ tutuaremena niiña. ¹⁴ Niipetire apeyenórẽ tiirá, ãpẽrãrẽ maĩrémena tiiyá.

¹⁵ Yáa wedera, múã Estéfanyaya wii macãrãye quetire masĩã: Cũã Acaya ditapure ãpẽrã suguero Jesuré padeosuguerira niiya. Teero biiri cúã Jesuré padeorãre bayiró tiiápura niiya. ¹⁶ Teero tiirá, cúã tiiróbiro niirã múãrẽ dutiri, yuuya. Teero biiri niipetira Jesuyere bayiró paderá múãrẽ dutiricãrẽ, yuuya.

¹⁷ Estéfanas, Fortunato, Acaico ãnopú jearémene bayiró useniã. Cũã múã yuure tiiápuboriguere tiiápuya. ¹⁸ Yuure wãcũtutuari tiiwá. Múãcãrẽ teerora tiijya. Teero tiirãnorẽ “ãñurõ tiirá tiiya” jĩrõ booa.

¹⁹ Asia dita macãrã Jesuré padeorẽ põnarĩ macãrã múãrẽ ãñudutiya. Aquila, Priscila, teero biiri Jesuré padeorá cúãya wiipu neãrã múãrẽ bayiró ãñudutiya. ²⁰ Niipetira Jesuré padeorá

múãrẽ añudutiya. Múã basiro cãmerĩ maĩrémena añudutiya.

²¹ Y_{HH} Pablo ate ñituredarire múãrẽ añudutire ticog_H, y_{HH} basirora jóaa.

²² Marĩ Õpũ Jesucristore maĩhẽgũnorẽ ñañarõ wáaaro. “Ësã Õpũ, p_Ht_Haaatiya”.

²³ Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ añuré ticoaro.

²⁴ Múã niipetira Jesucristomena niirãrẽ bayiró maĩã. Teerora niirucujããrõ.

Nocõrõrã jóaa.

Cõãmacũ mecũã wedesei New Testament in Tuyuca

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuyuca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tuyuca

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
a71ca523-cda5-572a-9b0b-61d9ea37d1a8